

Biljana Mancevska Ordanka Mitskova

TOPLUM 3

ÜÇÜNCÜ SINIF DERS KITABI
DOKUZ YILLIK ILKÖĞRETIMDE

TOPLUM

üçüncü sınıf ders kitabı
dokuz yıllık ilköğretimde

Üsküp, 2023 yılı

TOPLUM
üçüncü sınıf ders kitabı
dokuz yıllık ilköğretimde

Yazarlar
Biljana Manevska
Ordanka Mitskova
İnceleyenler
Hacı Fida
Anka Angelovska
Sonya Trifunovska

Orijinal baskının başlığı:
ОПШТЕСТВО
учебник за трето одделение
во деветгодишното основно образование
Билјана Маневска
Орданка Мицкова

Yayımcı
Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Eğitim ve Bilim Bakanlığı
sk. "Sv. Kiril ve Metodi" No. 54, 1000 Üsküp
Makedonca'dan Türkçe'ye çeviri
Abdülbahri İsmail

Lektör: Ahmetnafi İbrahim

Mesleki redaksiyon: İlker Ali

Editör: İlker Ali
Grafik ve teknik düzenleme: Vesna Depinovska, Elena Stefanovska - ARS STUDIO

Yayın yeri ve yılı: Üsküp, 2023 yılı

Dokuz yıllık ilköğretim üçüncü sınıflar derneği ders kitabının onaylanmasına ilişkin 11.08.2023 tarih ve 26-1988/1 sayılı karar ile Milli Ders Kitapları Komisyonu tarafından kabul edilmiştir.

TOPLUM

üçüncü sınıf ders kitabı
dokuz yıllık ilköğretimde

ARAŞTIR
SOR
DÜŞÜN
PAYLAŞ
KEŞFET
İŞBİRLİĞİ YAP
TARTIŞ
AÇIKLA

Sevgili Öğrenciler!

Önünüzde üçüncü sınıflar için Toplum dersi kitabı var. Bu okuma yılında birlikte seyahat ederek,sizlere yol gösterecek yeni içeriklerle dolu "Öğreniyorum, katılıyorum,başarıyorum", "Kendime ve çevreme iyi bakıyorum" ve "Ülkemi seviyorum" konuları çalışacaksınız. Konular içindeki yeni kavramlar zaman zaman sizleri zorlayacak fakat onları birer birer aşarak yeni ve ilginç bir şekilde çok şey öğreneceksiniz.İçerikler,ders kitabının sonundakieklerlezenginleştirilmiştir.Dolayısıyladerskitabı gerçek dostunuz olacak ve bilgilerinizi tamamlayacaktır. Bu ders kitabıyla Bilgi Dünyasına seyahat edin, mutlu olun!

Yazarlardan

İÇİNDEKİLER

KONU 1
ÖĞRENİYORUM, KATILIYORUM, BAŞARIYORUM

ÇOCUKLARIN EĞİTİM HAKKI VARDIR ---- 10
DEVLET VE EĞİTİM ---- 12
EĞİTİMİN FAYDALARI ---- 14
İLKÖĞRETİM, ORTAÖĞRETİM VE YÜKSEKÖĞRETİM ---- 16
EĞİTİM VE GELECEĞİN MESLEĞİ ---- 18
HEDEF BELİRLEME- BAĞLILIK, ODAKLANMA ---- 20
YARDIM İSTEYİN ---- 22
BAŞARI, BAŞARISIZLIK ---- 24
DAVRANIŞ, PROSEDÜR, SONUÇ ---- 26
KASITLI VE KASITSIZ HATA ---- 28
HATALARIN KABUL EDİLMESİ ---- 29
GRUP PROBLEM ÇÖZME KURALLARI ---- 30
GRUP KARAR VERME SÜRECİ ---- 31
GRUP KARAR VERME KURALLARI ---- 32
ÇOĞULLUK KARARI İLE UZLAŞMA KARARI ARASINDAKİ FARK ---- 33
BİLGİNİZİ KONTROL EDİN ---- 34

KONU 2
KENDİME VE ÇEVREME DİKKAT EDİYORUM

ÇEVREDEKİ TEHLİKELER VE EVDEKİ TEHLİKELİ MADDELER ---- 38
RİSK VE OLASI TEHLİKELERDEN KORUNMA ---- 42
TEHLİKELİ BİTKİ VE HAYVANLAR ---- 44
BİLİNMEYEN KİŞİLER ---- 46
EVCİL HAYVANLARIN VE BİTKİLERİN BAKIMI, BİTKİ VE HAYVANLARA KARŞI UYGUN VE UYGUN DAVRANIŞ ---- 47
TRAFİK TÜRLERİ ---- 52
YOLCULARIN GÜVENLİ DAVRANIŞLARINA İLİŞKİN KURALLAR VE KURALLARA UYMAMANIN SONUÇLARI ---- 55
BİLGİNİZİ KONTROL EDİN ---- 59

KONU 3
ÜLKEMİ SEVİYORUM

ÜLKEMDEKİ DOĞAL GÖLLER ---------- 62
ÜLKEMDEKİ DAĞLAR ---------- 64
VARDAR NEHRİ BOYUNDA ---------- 66
ÜLKEMİZDEKİ MİLLİ PARKLAR ---------- 68
KUZEY MAKEDONYA CUMHURİYETİ'NİN TURİZM DESTİNASYONLARI ---- 70
KUZEY MAKEDONYA CUMHURİYETİ'NİN DOĞAL GÜZELLİKLERİ -------- 71
PROJE GÖREVİ - KUZEY MAKEDONYA CUMHURİYETİ'NİN GÜZELLİKLERİ ---------- 72
İLKÖĞRETİM ÖĞRETİMİNDE DİLLER ---------- 73
ÜLKEME NASIL KATKIDA BULUNABİLİRİM ---------- 75
SEYAHAT EDELİM ---------- 80
İNTERNET ÜZERİNDEN BAĞLANMA ---------- 81
OYNUYORUM VE ÖĞRENİYORUM ---------- 83
BİLGİNİZİ KONTROL EDİN ---------- 84

EKLER ---------- 85

KONU 1.

ÖĞRENİYORUM, KATILIYORUM, BAŞARIYORUM

ÇOCUKLARIN EĞİTİM HAKKI VARDIR

- Çocuklar hangi haklara sahiptir?

Naser, Ana ve Dariya okula gidiyor. Eğitimlerini orada alıyorlar. Öğretmenin yardımıyla okumayı, yazmayı, çizmeyi, şarkı söylemeyi, spor yapmayı, araştırmayı öğreniyorlar... Birey olarak gelişirler ve topluma faydalı olurlar.

eğitim – öğrenme, okullaşma yoluyla edinilen bir dizi bilgi.

- Naser, Ana ve Dariya eğitimlerini nerede alıyorlar?
- Kimin yardımıyla öğreniyorlar?
- Çocuklar için eğitim neden önemlidir?

Eğitim **okulda** düzenlenir ve gerçekleştirilir.

Burada öğrenciler **öğretmenlerin** yardımıyla her gün öğreniyor ve yeteneklerini geliştiriyorlar.

Okul, çocukların en önemli haklarından biri olan **eğitim hakkının** hayata geçirildiği yerdir.

Veli yani öğrencinin **vasisi**, çocuğunun **zorunlu ilköğretim ve eğitim hakkını** yerine getirmekle yükümlüdür.

Eğitim önemlidir çünkü onun sayesinde bilgi, beceri ve yetenekler kazanır ve birey olarak gelişiriz.

Eğitim çocukların yaşamına ve aynı zamanda toplumun geleceğine yapılan en önemli yatırımdır.

Eğitim hakkı, ulusal veya etnik köken, cinsiyet, doğum, ten rengi, din, yaş, engellilik vb. ne olursa olsun tüm çocuklarındır.

Her çocuğun eğitim hakkı vardır!

DÜŞÜN, CEVAPLA VE ÇİZ!

1. Her çocuğun şuna hakkı vardır

.....

2. Eğitimin insan için neden önemli olduğunu açıklayın.

.....

3. Öğrenciler bilgilerini nerede edinirler?

.....

4. Öğrenciler okulda kimin yardımıyla öğreniyorlar?

.....

5. Çocukların yükümlülüğünü yerine getirmekten kim sorumludur? Eğitim için?

.....

- Okulunuzu çizin.

DEVLET VE EĞİTİM

- Bize eğitimi kim sağlıyor?
- Bu kimin görevi?

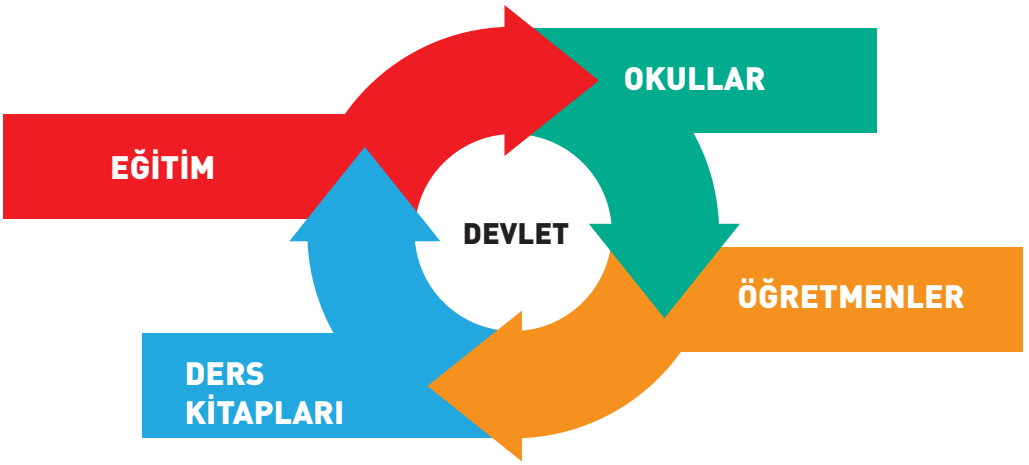

Okul tüm öğrencilere başarı için eşit fırsatlar sağlar.

Özel koşullara ve ek yardıma ihtiyacım var.

Eğitimin her toplumda önemli bir işlevi vardır. **Bu nedenle devlet eğitime fon sağlıyor.**

Devlet, her çocuğun eğitimi için koşullar yaratarak bu hakka saygı gösterilmesini sağlamakla yükümlüdür.
En önemli eğitim kurumu **okuldur**.

Devlet **okulların**, **öğretmenlerin** ve **ders kitaplarının** bulunmasına katkıda bulunuyor.
Devlet okulları inşa ediyor ve okullarda öğrencilere ders vermek için öğretmenleri istihdam ediyor.
Devlet, öğrencilerin öğrendiği ders kitaplarının basılmasını üstleniyor.

DÜŞÜN VE CEVAPLA!

1. Her çocuğun eğitimi için şartları sağlamak ve yaratmak kimin sorumluluğundadır?

.....

2. İşaretli alanları doldurun. Devlet, aşağıdakilere katkıda bulunarak her çocuğa eğitim koşulları sağlamakla yükümlüdür:

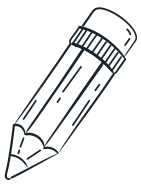
3. Okullar _____ tarafından yaptırılır.

Devlet _____ öğrencilere ders vermek için _____ çalıştırıyor.

Öğrencilerin öğrendiği _____ yayınlar.

SÖZ BANKASI

çocuklar **öğrenciler**
okullar **ülke** **ders kitapları**
göğüsler **öğretmenler**
pullar
kaliteli eğitim
eşit fırsat
tam kişilik gelişimi için eğitim

EK 1'YE BAK

EĞİTİMİN FAYDALARI

İlkokulda okuyorum. 10 yaşındayım.
Öğretmenim benimle ve sınıf arkadaşlarımla ilgileniyor.
Birlikte öğreniyoruz, arkadaş oluyoruz, birlikte büyüyoruz.
Okumayı, yazmayı, düşünmeyi ve problem çözmeyi öğreniyoruz.
karşılaştığımız şey.
Ders kitaplarımız, öğrendiğimiz yeni şeylerde uzmanlaşmamıza ve daha kolay çalışmamıza yardımcı olur.
Daha iyi insanlar oluyoruz.

- Öğrenci ilköğretimde ne gibi avantajlar elde eder?

Eğitim sizi başarıya hazırlayacak ve yaşamınız boyunca faydalı olacak becerileri geliştirmenize yardımcı olacaktır.

Matey liseyi bitirdi. O 18 yaşında. Üniversiteye kaydolmak istiyor. Arkadaşları ona bu dereceyle iş bulabileceğini tavsiye ettiler.

- Öğrenci ortaöğretimi tamamlayarak ne gibi avantajlar elde eder?

faydalar – kazanılan, edinilen bir şey.

Ema üniversitede. Üniversiteyi bitirmek için çok çalışıyor ve veteriner olmak istiyor. Üniversiteden mezun olduktan sonra hayvanları tedavi edebilecek ve bir iş bulmasına ve çok çalıştığı şeyi yapmasına olanak sağlayacak bir derece kazanabilecek.

- Ema eğitimden elde ettiği faydalar nelerdir?

EĞİTİM GELECEĞE AÇILAN KAPIDIR!

Resimdeki hangi meslekleri tanıyorsunuz?

1

2

3

4

5

6

7

DAHA İYİ BİR GELECEĞE EĞİTİM YOLUYLA!

8

İLKÖĞRETİM, ORTAÖĞRETİM VE YÜKSEKÖĞRETİM ARASINDAKİ FARKLAR

Vesna yaklaşık 6 yaşında. Okula gitmeye hazır. Naija'nın annesi onu **ilkokula** kaydettirdi. Eylül ayından itibaren birinci sınıf **öğrencisi** olacak.

- Vesna'yı ilköğretime kaç yaşında kaydettirdiler?

Filip 15, Yana ise 14 yaşında. İlkokulu bitirdiler ve eğitimlerine nerede devam edeceklerini düşünüyorlar. Yana hemşire olmak istiyor ve **ortaokul** tıp fakültesine, Filip ise liseye kaydolmak istiyor. **Lise öğrencisi** olacaklar.

- Filip ve Yana hangi okula kaydolacaklar?

Linda Tıp **Fakültesi öğrencisidir**. Üniversiteyi bitirdikten sonra diploma alacak ve doktor olarak çalışacak.

- Linda'nın öğrenim gördüğü fakültenin adı nedir?

- Vesna, Filip, Jana ve Linda'nın eğitimleri arasındaki fark nedir?

- İlköğretim **6 yaş** civarında başlar.
- Ortaöğretim **14-15 yaşında** başlar.
- Yükseköğretim, ortaöğretimin tamamlanmasından sonra yani **18-19 yaşlarında** başlar.

- **Dokuz yıllık temel eğitim** zorunlu ve parasızdır ve dokuz yıl sürer. İlköğretimde öğrenciler eğitimlerine devam etmelerine yardımcı olacak temel bilgileri kazanırlar.
- **Ortaöğretimde** kişi ya belirli bir meslek için çalışabileceği bir diploma alır ya da yüksek öğrenime devam etmesine yardımcı olacak bilgiler edinir. Ortaöğretim zorunlu ve ücretsizdir.
- **Yükseköğretimde** kişinin çalışabileceği belli bir mesleğe ilişkin diploma alınır.

EK 2'YE BAK

DÜŞÜN VE CEVAPLA!

1. Hangi eğitim zorunludur? (çevrele)

a) ilköğretim b) ortaöğretim c) yüksek öğretim

2. İlköğretim kaç yıl sürer?

3. Öğrenciler ortaöğretimi bitirdikten sonra iş bulabilirler mi?

.....

.....

4. Yüksek öğrenimi tamamladıktan sonra ne elde edersiniz?

.....

5. Tahmin edin neyim?

Yatay olarak
1. Üniversiteye kaydoldum. Ben...

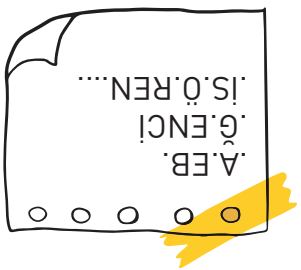
Dikey olarak
2. Lisede okuyorum. Ben...
2. 9 yaşındayım. Ben...

1 T		2 L			E	
		E				
		Ğ				
O		R				
		C				
		İ				
		S				
		İ				

EK 3'YE BAK

EĞİTİM VE GELECEĞİN MESLEĞİ

- Resimlerde gösterilen hangi mesleği seçerdiniz?
- Bu mesleği yapabilmek için nasıl bir eğitim almanız gerekiyor?

Meslek seçimi insanın hayatındaki en önemli kararlardan biridir.

Eğitim, insanın ve toplumun ilerlemesini en çok etkileyen faktörlerden biridir. Eğitim, bilgiyi aktarmanın yanı sıra insanların kültürünü, ruhunu ve değerlerini zenginleştirir.

Eğitimin çeşitli derecelerinde edindiğimiz bilgi ve becerilerle kendimizi çeşitli meslekleri icra edecek şekilde yetiştiriyoruz. Çoğunlukla ilgi alanlarımıza ve yeteneklerimize göre mesleği seçeriz.

HER BAŞARININ ARKASINDA GİZLİ ARZU, ÇOK ÇALIŞMA VE SÜREKLİ ÖĞRENME VARDIR!

"Başarılı olmak için yapmanız gereken ilk şey işinizi sevmektir."

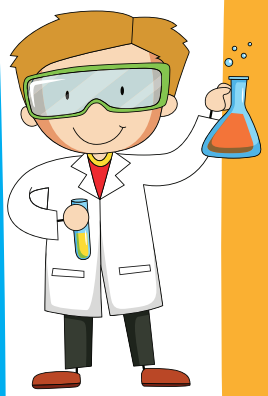
BÜYÜDÜĞÜMDE OLMAK İSTİYORUM...

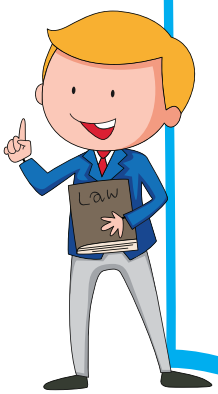
ÇİZİMLE GÖSTER!

HEDEF BELİRLEME – BAĞLILIK, ODAKLANMA

Simeon matematik testinde kötü sonuçlar almaya devam etti. Derse dikkat etmedi ve egzersiz yapmadı. Sorunları nasıl çözeceğini bilmiyordu ve öğrenmeye çalışmadı. Anne ve babasının ve öğretmeninin tavsiyesi üzerine Simeon utandı ve düşündü. Kendisine gelişmeyi bir hedef belirledi ve özveriyle çalışmaya ve pratik yapmaya başladı. Zorluklara rağmen çabaladı, üstesinden geldi ve amacına ulaştı. Matematikteki bir sonraki kontrol testinde tüm puanları kazandı.

1. Simeon neden testte kötü sonuçlar aldı?
2. Simeon zorlukların üstesinden gelmek ve başarısını artırmak için ne yaptı?
3. Kimden yardım isteyebilir?

Andrea kendini öğrenmeye çok adamıştır ve okuldan döner dönmez ödevlerini yazıyor ve derslerine çalışıyor. O mükemmel bir öğrencidir. İki hafta önce yeni legolar aldı. Artık bütün gün zarlarla oynamak istiyor. Andrea okuldan eve geldiğinde hemen zarları alır ve ödevini unutur. Derse dikkat etmiyor, ödevlerinde çok fazla hata yapıyor ve çoğu zaman sorulara yanlış cevap veriyor.

1. Andrea neden artık mükemmel bir öğrenci değil?
2. Tekrar ne yapması gerekiyor? Harika?

Mia sekiz yaşında ve bir spor kulübünde basketbol antrenmanı yapıyor. İdolü, ablası da yanındadır. Mia kız kardeşi gibi olmak istiyor ve sıkı ve özverili bir şekilde antrenman yapıyor. Çekimin bazı kısımlarını çalışırken kız kardeşi ona ne yapması gerektiğini söyleyip duruyor. Mia'nın odağı bozuluyor ve basket atamıyor. Çok hayal kırıklığına uğradı ve başarısız olduğunu düşünüyor.

1. Mia neden basket atamıyor?
2. Dikkatini dağıtan şey nedir?

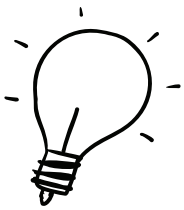

odak – Dikkatini belirli bir hedefe ayırır veya yönlendirir, konsantre olur.

hedef – bir kişinin ulaşmak istediği, ulaşmak istediği bir şey.

- Öğrenen çocuğu resimden uzaklaştıran şey nedir?
- Öğrenmeye odaklanmak için ne yapmalıdır?
- Ödevini nasıl daha hızlı bitirecek?

Bizim için önemli olan bir şeyi başarmak için çok çaba harcamamız, kararlı olmamız ve istenilen hedefe ulaşana kadar ısrarcı olmamız gerekir. Bu nedenle yaşımıza ve yeteneklerimize uygun bir hedef belirlemek önemlidir. Eğer zorluklarla karşılaşırsak yardım istemeliyiz.

Öğrenmede bir hedef belirlemek başarıya ulaşmaya yardımcı olur. Adanmışlık, odaklanma ve çaba ile hedefe ulaşılacaktır.

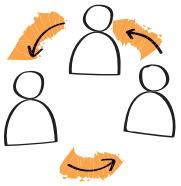

Defterindeki sorulara cevap ver.
1. Öğrenmede hedef nasıl belirlenir?
2. Hedefe ulaşmak için ne yapmanız gerekiyor?

YARDIM İSTEMEK

- Sizin için önemli olan bir şeyde başarılı olmak istiyorsanız ne yapmalısınız?
- Sana kim yardım edebilir?

- Öğrenme güçlüğünüz mü var?
- Hiç yardım istedin mi?

Başarıya ulaşmak için sürekli çaba harcamak gerekir. Bir şey başarısız olduğunda bazen vazgeçmek isteriz ama daha fazla çaba gösterirsek başarılı oluruz.
Birisi bize bunu nasıl doğru yapacağımızı gösterdiğinde, başarı şansımız artar.

BAŞARISIZLIK DURUMUNDA VEYA KENDİMİZ BİR ŞEYİ ÖĞRENEMEYECEĞİMİZ DURUMDA, ŞUNLARDAN YARDIM İSTİYORUZ:

*** ÖĞRETMEN;**
*** EBEVEYN / VELİ;**
*** KARDEŞ VEYA KARDEŞ;**
*** SINIF ARKADAŞI.**

HER İNSAN, YAŞI NE OLURSA OLSUN, BAŞARI VE BAŞARISIZLIĞI YAŞAR

- Hiç yardıma ihtiyacı olmayan kimse var mı?
- İnsanlar her zaman yardıma ihtiyaç duyduklarını söylerler mi?
- Birisinin yardıma ihtiyacı olduğunda ne yapmalıyız?
- Birisi bize bir konuda yardım ettiğinde ne yapmalıyız?

ASLAN VE FARE

Bir gün aslan uyurken fare onun üzerinden koştu. Aslan uyanıp onu yakaladı. Fare ona yalvarmaya başladı: "Eğer beni bırakırsan karşılığını veririm." Aslan güldü ve onu bıraktı. Bir süre sonra avcılar aslanı yakalayıp bir ağaca bağladılar. Fare aslanın kükremesini duydu, koştu, ipi kemirdi ve ona şöyle dedi: "Sana, benim de sana yardım edeceğim zamanın geleceğini söylediğimde bana nasıl güldüğünü hatırlıyor musun?"

Birinin bir şeyi yapamadığını, bir şeyi başaramadığını, kendini bir şeye karşı savunamadığını gördüğümüzde ona yardım teklif etmemiz gerekir.

Biz başkalarına yardım ettiğimizde, bizim yardıma ihtiyacımız olduğunda başkalarının da bize yardım etmesi muhtemeldir.

Birisi bize bir konuda yardım ettiyse, karşılığını vererek teşekkür etmeliyiz.

Birisi ne kadar güçlü olursa olsun, bir başkasının yardımı olmadan bir şeyler yapamayacağı durumlar vardır.

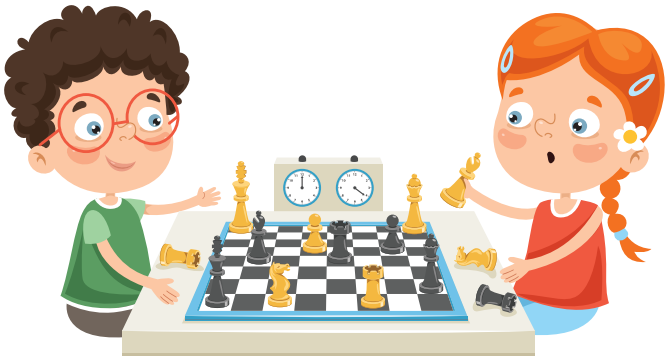
BAŞARI, BAŞARISIZLIK

- Hiç bir yarışmayı veya oyunu kazandınız mı? Kazandığınızda nasıl hissettiniz?

Nesrin koşmayı çok seviyor. Çok hızlıdır, 100 metreyi 20 saniyede koşar. Gece yarışında ise 100 metreyi 18 saniyede koşarak en iyi derecesini elde etti.
Ama ondan daha hızlı olanlar da vardı; üçüncü oldu. Nesrin ilk olmamasına rağmen kendisinden oldukça memnundu.

- Nesrin neden kendinden memnundu?

Luka satranç oyununa aşıktır. Tüm kuralları biliyor ve düzenli olarak takım arkadaşlarını yeniyor. İki gün önce babası ona bir bilgisayar aldı ve o da hemen bilgisayarla satranç oynamaya oturdu. Üç başarısız denemeden sonra bilgisayardan kalktı ve bir daha satranç oynamayacağını söyleyerek ağlamaya başladı.

- Luka neden satranç oynamayı bıraktı?
- Bilgisayarı yenmek için ne yapmalı?

Başarısızlık bizi pes ettirmemeli; başarıya ulaşana kadar amaç, özveri ve odaklanmayla çalışmaya devam etmemiz için bizi motive etmelidir.

BAŞARI İÇİN ÇABA İLE!

DENEYİMLİ BAŞARI VEYA BAŞARISIZLIKTAN ÖĞRENDİKLERİM

1. Başarıyı yaşadığınızda ve başarısızlığı yaşadığınızda içinizde ortaya çıkan duyguları tanımlayın.
2. Aşağıdakileri tablolara yazın:
a) Başarıyı deneyimlediğinizde ortaya çıkan duygular (örneğin sevinç, gurur);
b) Başarısızlık yaşandığında ortaya çıkan duygular (örneğin üzüntü, hayal kırıklığı).

a) BAŞARI

- ☑ _____
- ☑ _____
- ☑ _____
- ☑ _____

b) BAŞARISIZLIK

- ☒ _____
- ☒ _____
- ☒ _____
- ☒ _____

DAVRANIŞ, USUL, SONUÇ

Sokaktan birkaç arkadaş binanın önünde futbol oynuyordu. Petre Amca birinci kattan buranın futbol oynamaya uygun olmadığını fark etti. Buna pek dikkat etmediler. Bir noktada Aryan, birinci kattan Petre amcanın penceresine çarpan topa tekme attı ve cam kırıldı.

Arrian'ın eyleminde bir niyet var mı?

Eyleminin sonuçları nelerdir?

Hata nasıl düzeltilebilir?

TARTIŞMA AĞI

1. Birinin yanlış bir şey yaptığını nasıl bilebiliriz?
2. Üstlenilen faaliyetlerde yapılan hataların sonuçları ne olabilir?
3. Kasıtlı ve kasıtsız hatalar arasındaki fark nedir?
4. Hata yaptığımızda özür dilemek neden önemlidir?
5. Bize yanlış yapan birini affetmek neden önemlidir?

Bir **eylemin** sonuçlarına bağlı olarak birinin yanlış yapıp yapmadığı sonucuna varabiliriz.

Yapılan hataların **sonuçları** çok farklı olabilir:

- fiziksel yaralanmalardan öfkeye;
- arkadaşlıkların sona ermesi;
- daha sonra telafi edilmesi gereken belirli maddi zararlara neden olmak.

Bazen böyle bir niyetimiz olmamasına rağmen birisini gücendirdiğimiz olur.

Bir hata yapıldığında, hasarı onarmak için gereken ilk adım **özür dilemektir.**

KASITLI VE KASITSIZ HATA

Vuk tahtadaki bir sorunu çözüyor. İşi bitince kendi yerine gider. Martin'in gözlerinin içine baktığını fark etti ve aynı zamanda Martin'in sol bacağını esnettiğini fark etti. Vuk'un tepki verecek vakti yok; Martin'in bacağına takılıp düşüyor. Herkes gülüyor. Vuk ayağa kalkıyor ve Martin'e sesleniyor: "Neden bana çelme taktın?"
Martin öğretmene bakarak şöyle diyor: "Ben sana çelme takmadım. Kendini bankın üzerine düşürdü".

1. Martin'in eylemiyle niyeti neydi?
2. Eyleminin sonuçları nelerdir?
3. Hata nasıl düzeltilebilir?

Marko okulu erken bıraktı. Son derste öğretmen öğrencilere yarınki ders için kile ihtiyaç duyacaklarını bildirdi. Resim dersi sabahı Marko dışında tüm öğrenciler kil ile çalışmalara başladılar. Marko şaşırmıştı ama aynı zamanda da utanmıştı çünkü bugünkü ders için bir şeye ihtiyacı olup olmadığını sorma zahmetine girmemişti.

1. Marko hangi hatayı yaptı?
2. Eyleminin sonuçları nelerdir?
3. Hata nasıl düzeltilebilir?

Mateo dışarı çıkıp yiyecek bir şeyler almak istiyor. Kapıya doğru koşuyor ve dışarı çıktığında sırtı dönük olan ve kendisini görmeyen Asuman kapıyı yüzüne kapatıyor ve kapıya çarpıyor. "Asumaaaaann, kapıyı kapatırken dikkatli ol" diye sesleniyor. Asuman ona yaklaşarak "Kusura bakmayın sizi hiç fark etmedim. Kapıyı çarptığı için gerçekten üzgünüm."

1. Mateo'nun yaralanmasının nedeni nedir?
2. Asuman hangi hatayı yaptı?

ПРИЗНАВАЊЕ НА ГРЕШКИТЕ

Hata yapan ve bunu yaptığını kabul etmeyen (inkar eden) veya sonuçlarının farkında değilmiş gibi davranan (görmezden gelen) kişi ek bir hata yapmış olur ve bu, hatasını kabul edip yaptığından dolayı özür dilemesiyle önlenebilir.

İnsanlar davranışlarında bazen **kasıtlı**, bazen **de kasıtsız** hatalar yaparlar. Hatalar şunlardan yapılabilir: **cehalet** – olumsuz sonuçları olacağını bilmemek veya **dikkatsizlik** – sonuçlara dikkat etmemek. Başkaları için olumsuz sonuçlar doğuracak hatalar yapmamaya daha fazla özen gösterilmelidir.

Başkaları için olumsuz sonuçlar doğuracak davranışlarda yapılan herhangi bir hata kabul edilmeli ve tekrarlanmamalıdır.

inkar – söylenen veya yapılan bir şeyi kabul etmez.t

görmezden gelmek– bilinçli olarak birine veya bir şeye dikkat etmez.

GRUP PROBLEM ÇÖZME KURALLARI

- Sorunların çözümüne hep birlikte katılmamız neden önemlidir?

Sorun: Sınıftaki çöpler neden çöp kutusunun içinde değil de çevresinde toplanıyor?

"Semafor" Tekniği ile ifadelerin doğru mu yanlış mı olduğunu beyan edin:
- Öğretmen tarafından olası çözüm önerileri sunulmalıdır;
- Herkes her teklifi dikkatle dinlemeli;
- Hiçbir teklif kimseyi suçlamamalıdır;
- Öğretmen tahtaya yalnızca iyi önerileri yazmalıdır;
- Soruna çözüm getirecek öneriyi seçmeli;
- Çözümün uygulanmasına tüm öğrenciler katılmalıdır;
- Tüm öğrenciler seçilen çözüm konusunda hemfikir olmalıdır.

Cevaplarınızı, ifadenin neden doğru veya neden yanlış olduğuna göre gerekçelendirin.

Tartışma ağı.

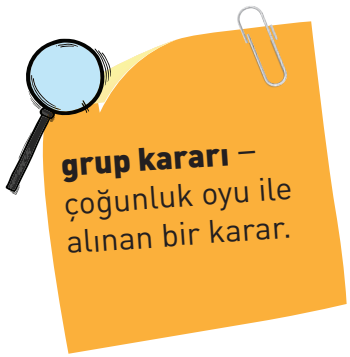
Ortak problem çözme kuralları.

1. Çözüm arayışına tüm öğrenciler katılır.
2. Tüm teklifler tahtaya yazılır ve hiçbir teklif eleştirilmez.
3. Herkesin hemfikir olduğu çözüm, sunulan önerilerden çıkar.

GRUP KARAR VERME SÜRECİ

Sorun: Bir günlük gezide nereye gitmemizi istiyorsunuz? Problem durumunu **"Beyin Fırtınası"** Tekniği ile çözün. Grup kararının alınmasında kurallara ve aşamalara saygı gösterin.

AŞAMALAR

1. **Tüm öğrenciler** öğretmenin tahtaya yazdığı **fikirleri önerir.**

2. Öğretmen **fikirleri değerlendirmek için kriterleri** sıralar (oyun oynamak için düz bir yüzey, suyun olması, tuvalet, yerin güvenli olması...).

3. Listelenen fikirler tek tek okunur ve kriterleri karşılayanlar **seçilir**.

4. Kriterlere uygun **bir veya daha fazla fikir seçilir** ve bireysel beyanlarla birlikte hangi fikrin nihai karar olarak kabul edileceğine karar verilir. Karar oybirliğiyle alınamıyorsa oylamayla alınır.

Görev:
- Grup kararı verme kurallarına uyarak bulmacadaki problem durumunu çözün ve karar aşamalarını yazın.

Tartışma bittikten sonra öğrenciler karar vermenin tüm aşamalarına saygı göstererek bir fikir seçerler. Öğrencilerin bireysel beyanları ile grup kararı oluşturulur.

GRUP KARAR VERME KURALLARI

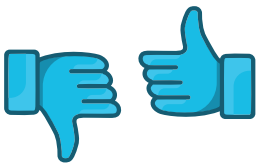
Sınıfınız bir başkan seçiyor. İki aday var. Biri sınıfın en popüler ve en komik kişisi olarak kabul edilen Bujar. Diğer aday ise sınıf için daha çok mücadele edeceği için daha iyi bir başkan olduğu düşünülen bir öğrenci olan Eva'dır. Mükemmel bir öğrenci, iyi bir arkadaş ve herkese özverili bir şekilde yardım ediyor. Sınıfın öğrencileri seçimin her ikisi için de çok önemli olduğunu bildiklerinden ikisinden birine kin beslemek istemezler.

Başkanı nasıl seçeceksiniz? Grup kararı mı yoksa fikir birliği mi?

konsensüs – tartışma yoluyla ortak bir anlaşmaya varılması.

Karar verirken dikkatli düşünmemiz ve yeterince bilgi sahibi olmamız gerekiyor. Bir şeye karar vermeden önce aklımızı konuşmalı ve başkalarının görüşlerini duymalıyız. Bu karar oy çokluğuyla ya da oybirliğiyle alınabilir.

Grup bir konuda karar vermek zorunda kaldığında **kurallara uymak** çok önemlidir çünkü bu kurallar herkesin kendini grubun bir parçası gibi hissetmesine ve kararın kendisininmiş gibi hissetmesine olanak tanır.

Bir grupta kararlar alırken grubun hedefinin ne olduğunu bilmemiz çok yardımcı olur.

1. Ne yaptınız?
2. Ne yapacağınıza nasıl karar verdiniz?
3. Grup kararının alınmasına herkes katıldı mı?
4. Ne yapacağınıza karar vermek sizin için zor muydu yoksa kolay mıydı? Neden?

ÇOĞUNLUK KARARI İLE KONSENSÜS KARARI ARASINDAKİ FARK

3ª öğrencilerine sınıf için bir logo oluşturma görevi verildi.
Hangi logonun kendi sembolleri olacağına nasıl karar verecekler?

ÇOĞUNLUK KARARI MI, YOKSA KONSENSÜS KARARI MI?

Bir karara varmanın en iyi yolu, fikir birliğine varılması, yani görüşlerin tartışılması ve uyumlaştırılması yoluyla ortak bir anlaşmaya varılmasıdır. Konsensus sağlanamadığı takdirde çoğunluk oyu karar verir.

Neden öğrencilerin çoğunluğunun oyu yerine fikir birliğiyle bir karara varmak daha iyidir?

Ortak karar almak daha iyidir çünkü herkes bu şekilde alınan karara saygı duyacaktır.

Örnek: Oy çokluğuyla alınan karar.
A veya B önerilerinden birini seçin.

A)

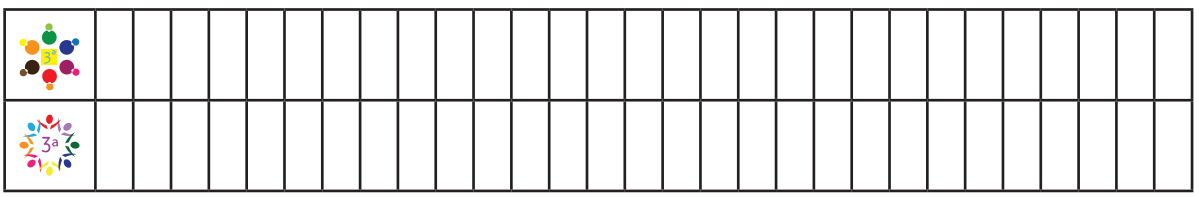

_____ öğrenci A logosuna oy verdi.

B)

_____ öğrenci B logosuna oy verdi.

- Elde edilen verileri verilen çubuk grafikte sunun.

- Logo önerisi_____ oyların çoğunluğunu aldı.

BİLGİNİZİ KONTROL EDİN

1. Çocuklar eğitimlerini nerede alıyorlar?

.....

2. İlköğretimimiz nedir? (çevrele)

a) isteğe bağlı ve ücretsiz
b) zorunlu ve ücretsiz
c) ödenmesi gereki
d) isteğe bağlı ve ücretli

3. Okuldaki öğrencilere kim eğitim veriyor?

.....

4. Hangi eğitimi tamamladıktan sonra diploma alırsınız?

.....

5. Eğitim derecelerini listeleyiniz.

a) .....
b) .....
c) .....

6. Çocukların ilkokula kaydolma yaşını daire içine alın.

a) 9 yıl b) 8 yıl c) yaklaşık 6 yıl

7. Başarısızlık durumunda size kim yardımcı olabilir?

.....

8. Hata yaptığımızda hasarı onarmak için gerekli önlem:

a) kavga
b) bağışlama
c) özür
d) tanınma

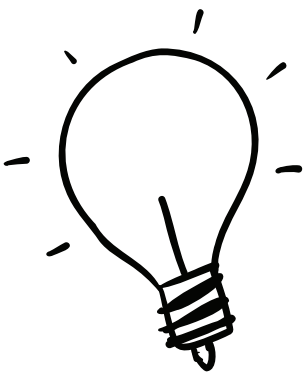
9. İnsanların yaptığı hatalar neler olabilir?

a) .....
c) .....

b) .....
d) .....

10. Grup olarak bir şeye karar verdiğimizde bize en çok ne yardımcı olur?

.....

KONU 2.

KENDİME VE ÇEVREME DİKKAT EDİYORUM

ÇEVREDEKİ TEHLİKELER VE EVDEKİ TEHLİKELİ MADDELER

- Evde ve çevrede potansiyel olarak tehlikeli nesneler nelerdir?
- Evde ve çevrede tehlikeli olaylar nelerdir?
- Kendimizi onlardan nasıl koruyabiliriz?

Tartışma ağı.

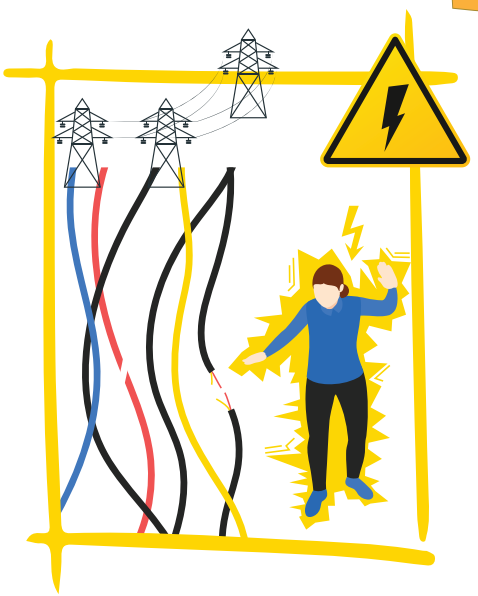
risk - bir şeyin olası tehlikesi.

RİSK

GÜVENLİK

KORUMA

TEHLİKELİ CİSİMLER

EVDEKİ TEHLİKELİ MADDELER

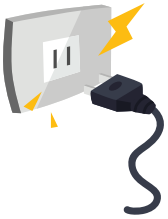
- Evde hangi eşyalar tehlike oluşturabilir?
- İsimlerini verin ve boşluklara yazın.

İnsanlar ev içerisinde ihtiyaçları için çeşitli alet ve nesneleri kullanırlar.

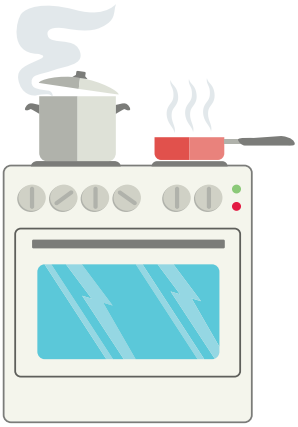
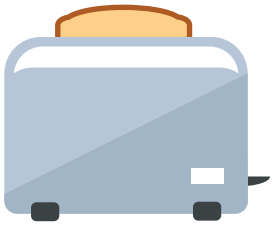
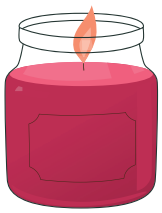
Günlük ev aktivitelerinin daha hızlı ve daha kolay tamamlanmasına yardımcı olurlar.

Ev aletlerinin çoğu elektrikle çalışır.

- Metal makası elektrik yuvaya koyduğunda Maksim'e ne oldu?

Çizimlere bakın ve sonuçlarının ne olacağını açıklayın.

elektrik çarpması - kişi elektrik devresinin bir parçası olduğunda ve içinden elektrik akımı geçtiğinde.

Tartışma ağı

1. Elektrik çarpmasına neden olabileceği için kopmuş kablolara, kırık prizlere, arızalı elektrikli cihazlara dokunmayın.

2. Ateşin dikkatsiz kullanımı veya yanıcı maddelerle oynanması yangına neden olabilir. Bu tehlikenin en yaygın nedeni insanın dikkatsizliğidir.

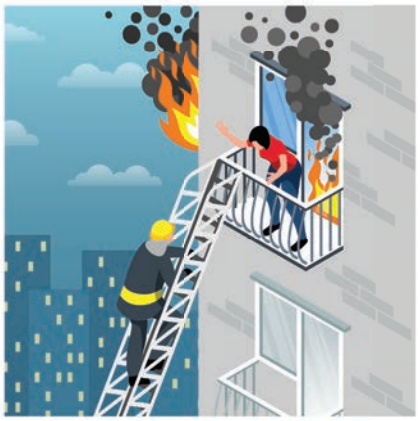
3. Yıldırım çarpması yangına neden olabilir.

Yıldırımın elektrik enerjisi çok büyük ve insanlar için tehlikelidir. Bu nedenle fırtına sırasında açık alanda bulunmamalıyız.

4. Yangın elektrikli bir cihazdan kaynaklanıyorsa, elektrik çarpması meydana gelebileceğinden, yangını suyla söndürmeyin.

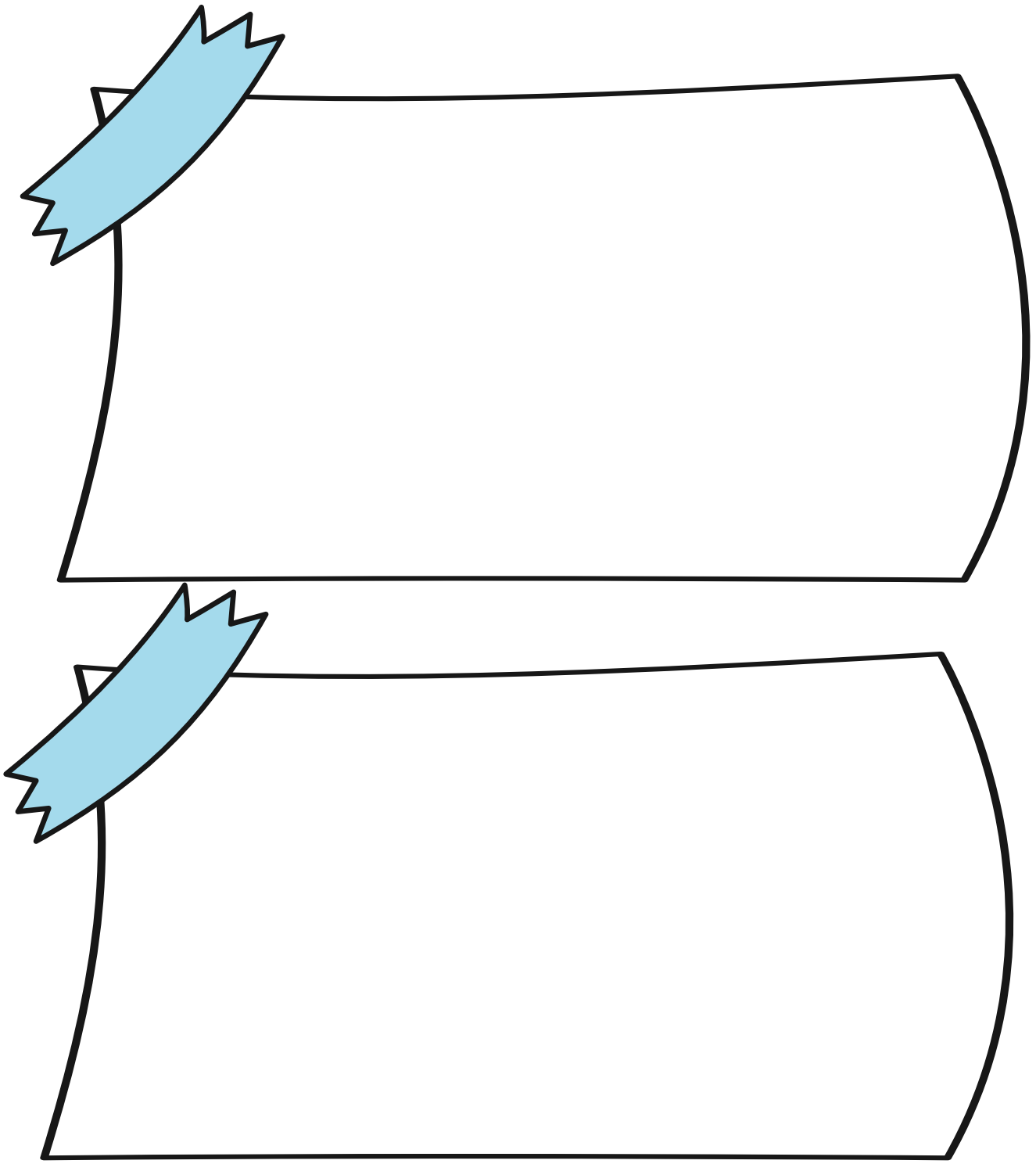
Yangın sırasında kendinizi nasıl korursunuz?

- Bir yangın fark ederseniz hemen bir yetişkini (anne-babanız, komşularınız veya evinizin önünden geçen biri) arayın.
- 193 veya 112 numaralı telefondan itfaiyeyi arayın. Yaşadığınız adresi belirtmeyi unutmayın.
- Derhal ateşten mümkün olduğu kadar çabuk ve uzağa uzaklaşın.

Evde çeşitli cihazlar kullanılmaktadır. Ev aletleri elektrikle çalışır. Evdeki aletler doğru kullanılmalıdır. Evden çıkarken şunlar kapatılmalıdır: Işık, televizyon, bilgisayar, ocak...

Evdeki ve çevredeki potansiyel tehlikelere dair bazı örnekler çizin.

RİSK VE OLASI TEHLİKELERDEN KORUNMA

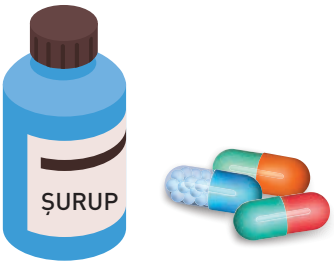
Çocuklar okul bahçesinde oynuyorlardı ve kullanılmış şırıngalar buldular. Hemen öğretmene haber verdiler, o da kendilerine asla elleriyle dokunmamalarını ve oradan uzak durmalarını tavsiye etti.

Öğretmen neden onlara böyle bir tavsiye verdi?

Emel'in küçük kardeşi, anneannesinden aldığı ilacı şeker sanıp yemek istedi. Emel onu fark etti ve hemen tepki gösterdi. Küçük kardeşine çocukların tabletlere tek başına dokunmaması gerektiğini öğretti.

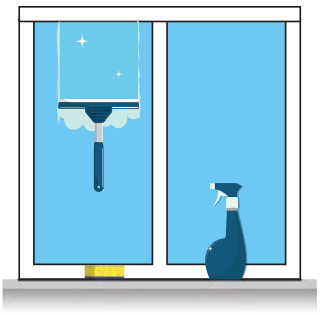

Tehlikeli ürünler şunlardır: temizlik maddeleri, bulaşık deterjanları, çamaşır deterjanları, çünkü bunlar gözle temas ettiğinde veya solunduğunda çok tehlikeli olabilecek kimyasallar içerir.

Zehirlenme meydana gelebileceğinden tabletler, kapsüller, şuruplar ve diğer ilaçlar bir yetişkinin yanında olmadan oyun oynamak için kullanılmamalı veya alınmamalıdır. Sokakta veya bahçede bulunan ilaçlara ve şırıngalara kesinlikle dokunulmamalıdır.

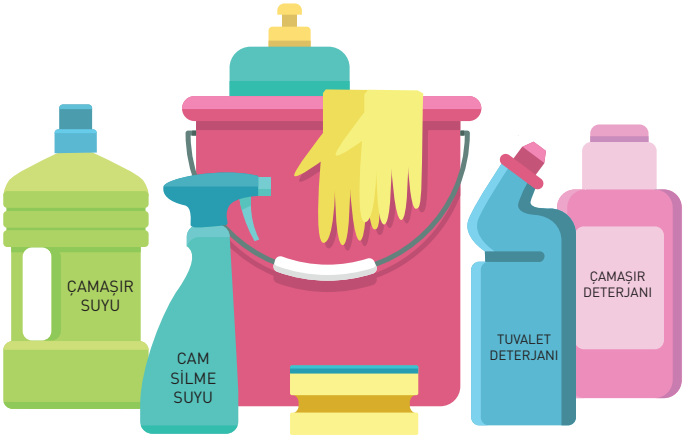
Yetişkinlerin tavsiyelerini kabul etmek, çeşitli tehlikelerden kaçınmayı ve sonuçları önlemeyi mümkün kılar.

- Listelenen nesne ve araçlardan hangileri çocuklar için tehlike oluşturur? Boş alanlara yazın.

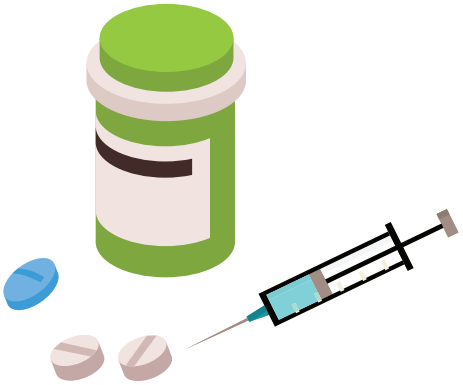

TEHLİKELİ BİTKİ VE HAYVANLAR

Besa'nın büyükannesi ısırgan otu turtası yaptı. Besa ısırgan otlarının tehlikeli bitkiler olduğunu bildiği için denemekten korkuyordu. Büyükanne ona çıplak elle dokunulursa tehlikeli olduklarını ve acı verdiklerini, bu yüzden eldivenlerle toplandıklarını söyledi. İnsan bunlardan faydalanır ve pişmiş ısırgan otu çok sağlıklı bir besindir.

- Besa ne öğrendi?

Kaya bahçedeki çiçekleri suluyordu. Elini bıraktığında bir yaban arısı tarafından sokuldu. Kaya ağlamaya başladı. Annesi ona çiçekleri sularken dikkatli olması gerektiğini çünkü tehlikeli birçok böcek bulunduğunu söyledi.

- Kaya ne öğrendi?

Bazı kaktüs türlerinin çok tehlikeli dikenleri vardır ve eğer batarsak onları çıkarmak çok zordur. Parklarda, bahçelerde yetişen ve farklı açılardan tehlikeli olan pek çok bitki var. Ne olduğunu tam olarak bilmediğimiz meyveler, tohumlar, bazı mantar türleri veya meyveler zehirli olabileceğinden yemeyin.

Tehlikeli birçok böcek ve hayvan vardır: eşekarısı, arılar, eşekarısı, sokak köpekleri, kediler vb. Birbirinize dokunmamak veya rahatsız etmemek en iyisi ve en güvenlisidir. Sokak hayvanları çeşitli enfeksiyonların olası taşıyıcılarıdır. Çoğu zaman insanlara alışkın değildirler ve nefsi müdafaa konusunda saldırgan olabilirler.

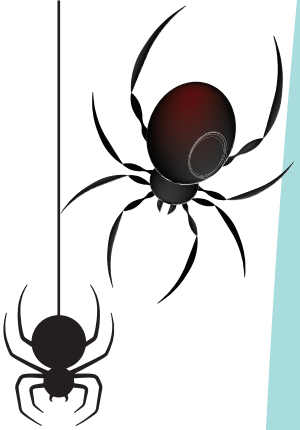
- Başka hangi bitki ve hayvanlar tehlikeli olabilir?

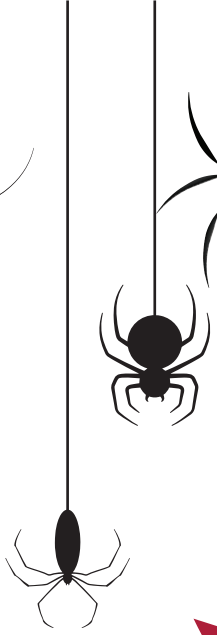
Potansiyel olarak tehlikeli olan bitki ve hayvanlara bazı örnekler çizin.

BİLİNMEYEN KİŞİLER

- Evde yalnız olduğunuzda kapıyı kilitler misiniz? Neden?
- Neden yabancılarla konuşmamalısın?

- Resimlerde ne dikkatinizi çekiyor?

Tartışma ağı.

Bazı durumlarda çocuklar kendilerini kaçırılma, istismar gibi çeşitli tehlikelerle karşı karşıya bulabilirler. Öğrencilerin bu gibi durumlarda sorumlu davranış kurallarını bilmesi çok önemlidir:
- evde yalnız olduğunuzda kapıyı yabancılara açmayın;
- Tanımadığınız kişilerle birlikte ayrılmayın;
- Tanımadığınız kişilerin aracına binmeyin;
- tanımadığınız yetişkinlerle konuşmayın;
- Tanımadığınız kişilerden hiçbir şey kabul etmeyin.

Tanımadığınız bir yetişkin ısrarla size yaklaşmaya çalışırsa, sizi korkutursa vb. durumlarda derhal ebeveyninizi veya öğretmeninizi bilgilendirmelisiniz.

- Bilinmeyen kişilerle tehlikeli durumlardan nasıl kaçınılacağını yazın.

EVCİL HAYVANLARIN VE BİTKİLERİN BAKIMI, BİTKİ VE HAYVANLARA KARŞI UYGUN VE UYGUN DAVRANIŞLAR

Sizce bir köpeğin neye ihtiyacı var?

Temel ihtiyaçların yanı sıra: yemek, su, ev, düzenli yürüyüşlere, yeterli alana, ilgiye, oyuna, hijyen bakımına, aşılara ihtiyacı var...

Yavru kedinin neye ihtiyacı var?

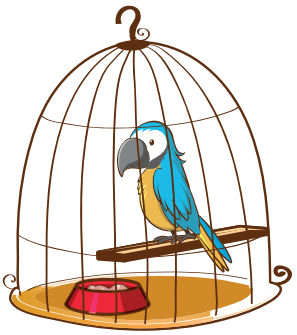
Yavru kedinin yiyecek, su ve sıcak bir evin yanı sıra hijyeni, aşıları, ilgisi ve oyunu için de düzenli bakıma ihtiyacı vardır.

Balığın neye ihtiyacı var? Akvaryum sıradan bir su kabı mıdır? Akvaryum camına dokunulduğunda balığın ne hissettiğini düşünüyorsunuz?

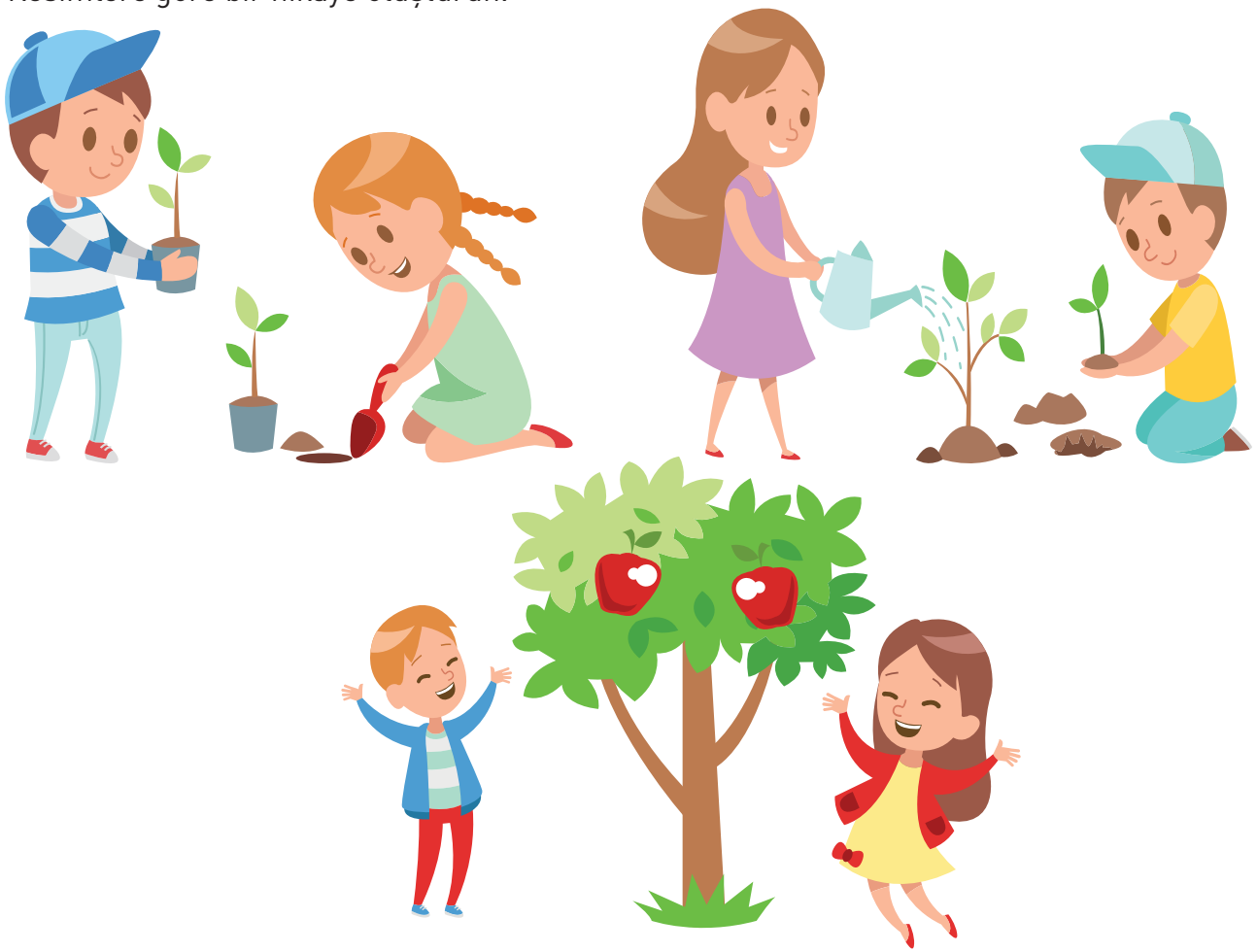
Balıkların çok fazla bakıma ihtiyacı vardır, günlük beslenme, sürekli ısıtma, filtreleme, su arıtma, hava pompası, suyun bir kısmının ara sıra değiştirilmesi, akvaryumun tamamının ara sıra temizlenmesi. Akvaryumun camına vurmayın ve elinizi suyun içine sokmayın çünkü bu balıkları rahatsız eder.

Bir papağanın güzel olması için neye ihtiyacı vardır?
Kafeste tutulursa oyuncaklara ihtiyacı olur mu?

Yiyecek ve suyun yanı sıra yeterince geniş bir alana, oyuncaklara, ilgiye, bakıma ve ilgiye de ihtiyacı var.

BİTKİLERİN BAKIMI

- Resimlere göre bir hikaye oluşturun.

- Bitkilerin yapraklarını koparmalı mıyız?
- Dalları koparalım mı? Neden?

Her bitkinin düzenli sulamaya, beslenmeye, ara sıra ekime, güneşe, suya ve zararlılardan korunmaya ihtiyacı vardır.

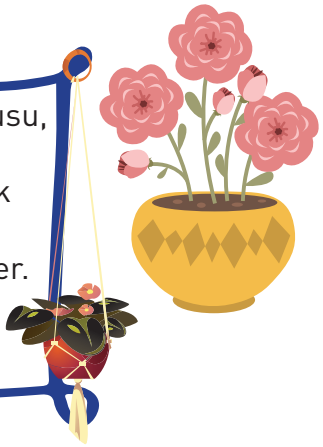
BİTKİ VE HAYVANLARA UYGUN MUAMELE

- Evcil hayvanlar bizim bakımımız olmadan hayatta kalabilir mi?

Nina doğum günü için bir papağan aldı. Ona düzenli olarak yiyecek ve su veriyor ve ona konuşmayı öğretiyor.

Bojana'nın bir kedi yavrusu, Flora'nın ise bir köpeği var. Onları düzenli olarak beslerler, gezdirirler ve onlarla oynamayı severler. Onlar onların en sadık arkadaşlarıdır.

"Bana da sevgi ve ilgi gösterin"
Bir çizim aracılığıyla insanların sahipsiz hayvanlara nasıl davranması gerektiğini gösterin.

Bitkileri düzenli olarak sulamalı, yeterli ışık ve ısının olduğu uygun bir yere koymalıyız.

Bitkilere ve hayvanlara sevgi ve özenle davranmalıyız.

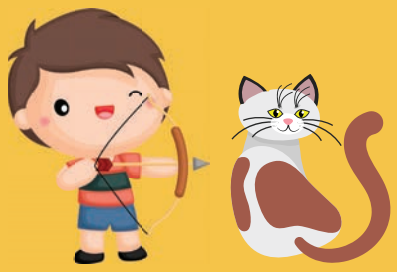
BİTKİ VE HAYVANLARA KARŞI UYGUN DAVRANIŞ

Verilen örnekleri tartışın ve fikrinizi belirtin!

Ena ve arkadaşları parkta oynuyorlardı. Nereye gittiklerine dikkat etmediler ve çiçek tarhlarının üzerinden koştular. Üzerine basar basmaz, rengarenk çiçeklerle dolu narin saplar hemen yere düştü.
- Kızlar parktaki bitkilere nasıl davrandılar?
- Çiçek tarhları oyun oynanacak bir yer mi?

Malik atış hedefini buldu.
- Bunun hakkında ne düşünüyorsun?

Blerta kelebekleri kovalıyor ve vuruyordu.
- Blerta'nın eylemini mi haklı çıkarıyorsun?

1. Uygun ✓ veya uygunsuz ✗ davranış için gerekli işareti koyunuz.

☐

☐

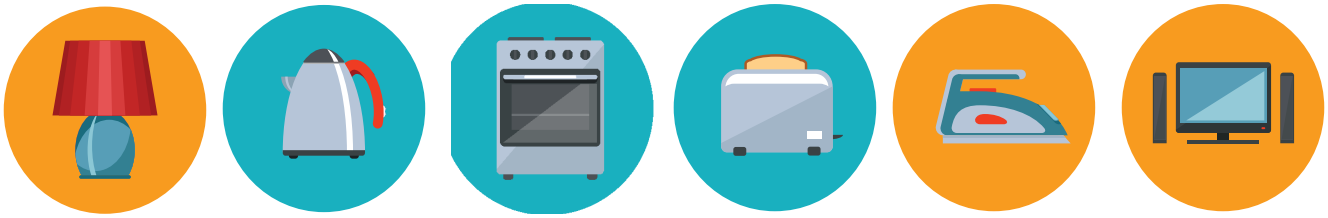
☐

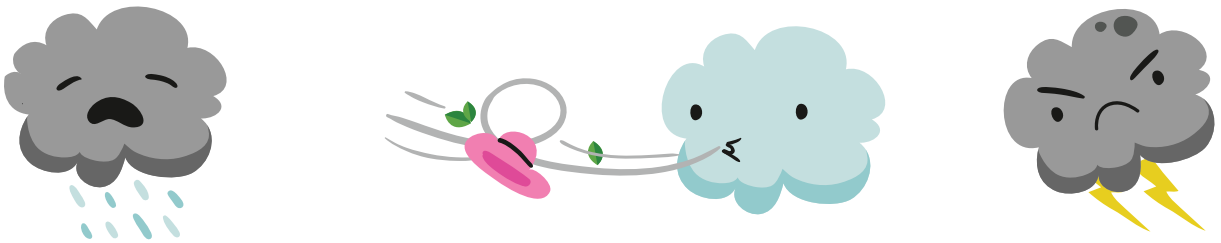
☐

BİLGİNİZİ KONTROL EDİN

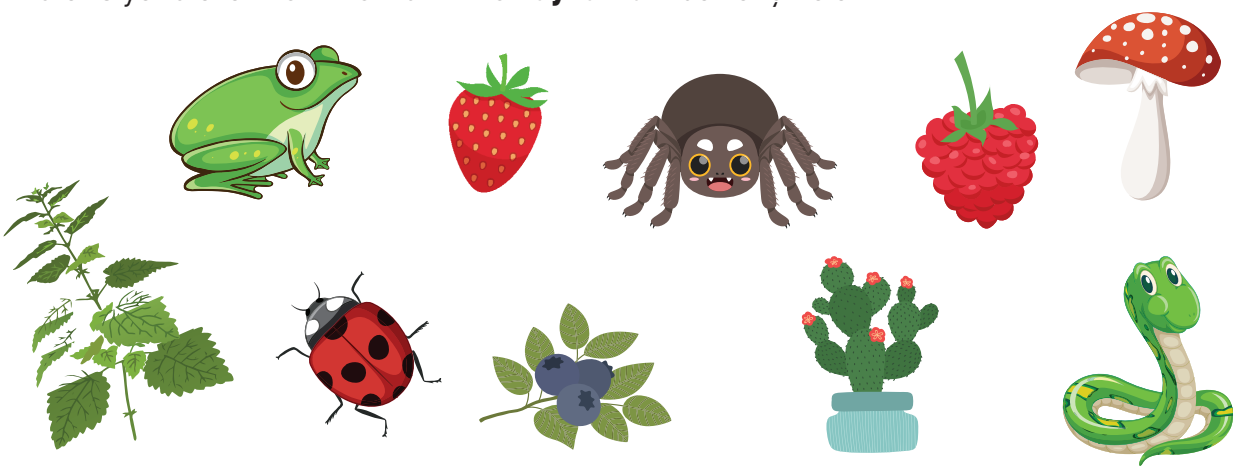
1. Evinizdeki **tehlikeli nesneler** nelerdir?

2. Çevrenizdeki **tehlikeli olaylar** nelerdir?

3. Potansiyel olarak **tehlikeli bitki ve hayvanları** daire içine alın!

TRAFİK TÜRLERİ

- Hangi ulaşım aracıyla seyahat ettiniz?
- Seyahatiniz en çok hangi ulaşım aracıyla ilginizi çekti?

Ulaşım araçlarının nereye hareket ettiğine bağlı olarak farklı trafik türlerini ayırt ederiz: **kara**, **su ve hava**.
Kara trafiği karada gerçekleşen trafiktir. **Karayolu ve demiryolu** olabilir. Karayolu trafiğinde ulaşım araçları şunlardır: **arabalar**, **kamyonlar**, **otobüsler**, **minibüsler**, **bisikletler**, **scooterlar ve diğerleri**. Demiryolu trafiğinde ulaşım araçları **tren ve tramvaylardır**.

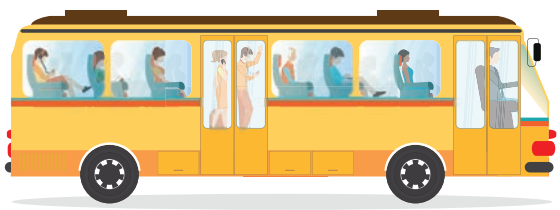

Hava trafiği **havada** gerçekleşir
Ulaşım araçları **uçak** ve **helikopterdir**.

Su trafiği su üzerinde gerçekleşir.
Ulaşım araçları **gemiler**, **sürat tekneleri ve teknelerdir**.

Düşünün ve cevaplayın:
- Kara trafiği nasıl olabilir?
- Bölgenizde hangi ulaşım araçları var?
- Karada, suda ve havada hareket eden ulaşım araçlarını listeleyiniz.

EK 4'E BAK

- Farklı ulaşım araçlarını kim yönetiyor?

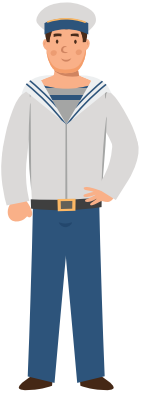

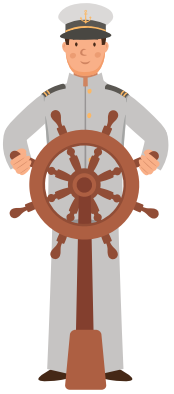
Uçak, görevliler ve hosteslerin yardım ettiği bir **pilot** tarafından kontrol ediliyor.

Gemi, denizcilerin yardım ettiği bir **gemi kaptanı** tarafından yönetilmektedir.

Yolcu araçları kullanan kişiler **sürücüdür**.
Tren makinist tarafından kontrol ediliyor.

- Uçak pilotunun ve gemi kaptanının üniformasını anlatınız.

EK 5'E BAK

- Aracı ve onu kullanan kişiyi ilgili resimle eşleştirin.
Mavide hava, kırmızıda su, yeşilde yol ve sarıda demiryolu trafiği.

UÇAK

PİLOT

SÜRÜCÜ

ARABA

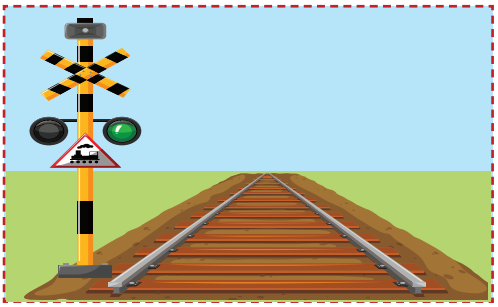
TEKNE

HELİKOPTER

GEMİ KAPTANI

GEMİ

TREN

MAKİNİST

YOLCULARIN GÜVENLİ DAVRANIŞLARINA İLİŞKİN KURALLAR VE KURALLARA UYMAMANIN SONUÇLARI

- Trafikte yolcuların güvenli davranışları hakkında hangi kuralları biliyorsunuz?

Yol kullanıcıları olarak her durumda doğru ve güvenli davranmamız gerekiyor. Güvenli davranış şu anlama gelir:

- Trafik kurallarına ve düzenlemelerine uyum.
- Toplu taşıma araçlarında yolcuların güvenli davranışlarına ilişkin kurallara uygunluk.
- Bir binek araçta yolcu olarak uygun davranış.
- Uçak kalkarken veya inerken koltuğunuzdan kalkmamalısınız.
- Tren veya araba ile seyahat ederken başınızı pencereden dışarı çıkarmamalısınız.
- Tekneye binerken koltuktan kalkmamak gerekir.
- 12 yaşın altındaki çocuklar ön koltukta seyahat edemez. Çocuklara yönelik özel bir koltukta oturmaları gerekir.
- Arabaya bindikten hemen sonra emniyet kemeri takılır.

- Trafik kurallarına uymamanın ne gibi sonuçları olabilir?

Her yol kullanıcısı, tüm yol kullanıcılarının güvenliğini sağlamak için trafik kurallarına ve düzenlemelerine uymalıdır.

Trafik kazaları genellikle trafik kurallarına ve düzenlemelerine uymamanın yanı sıra trafik sinyallerine uymamanın bir sonucudur.

Kurallara uymak kişinin kendisinin ve trafikte güvenliğinin korunmasıdır.

- Düşünün ve cevaplayın:
Trafik kurallarına uyulmazsa ne olabilir?

.....

.....

.....

Kurallara saygı duy, hayata saygı duy!

Trafikte güvenli ve güvensiz davranışları ana hatlarıyla belirtin.

GÜVENDEYİM! TRAFİK KURALLARINA VE DÜZENLEMELERİNE SAYGI DUYUYORUM!

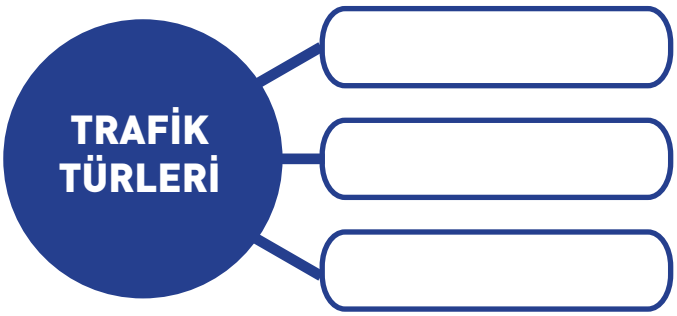
Resme bakın ve neye izin verilmediğini görün.

EK 6 VE 7'YE BAKINIZ

BİLGİNİZİ KONTROL EDİN

1. Trafik türlerini yazınız.

2. Kara trafiği nasıl olabilir?

3. Karada hareket eden çeşitli ulaşım araçlarını listeleyin.

4. Deniz yoluyla seyahat etmek istiyorsanız hangi ulaşım aracını kullanacaksınız?

5. Hava trafiği şu yerlerde gerçekleşir:

6. Havadaki ulaşım araçları şunlardır:

7. Uçağı uçuran adamın adı nedir?

8. Trafik kazaları genellikle aşağıdakilerin sonucudur:

a) trafik kurallarına ve düzenlemelerine uygunluk;

b) trafik sinyallerine saygı göstermek;

c) trafik kurallarına ve düzenlemelerine uyulmaması.

9. Trafik kurallarına uymamanın sonuçları nelerdir?

KONU 3.

ÜLKEMİ SEVİYORUM

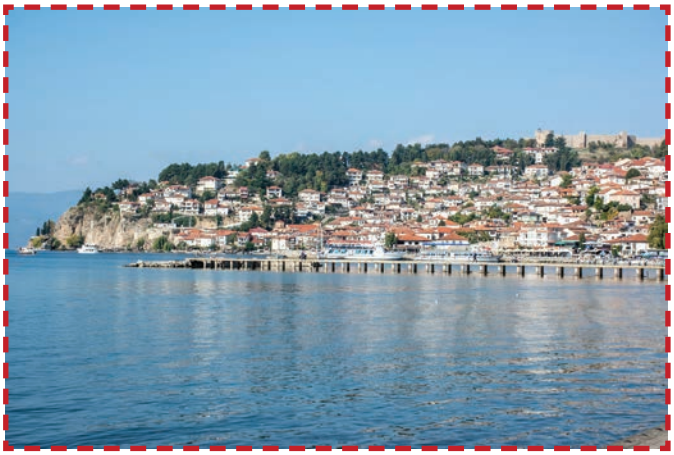
DAHA ÇOK SEVMEK İÇİN ÜLKENİZİ TANIYIN

ÜLKEMDEKİ DOĞAL GÖLLER

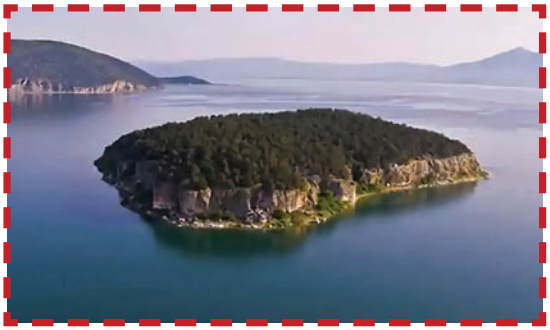
- Memleketimizde tatile nereye gidersiniz?

Kuzey Makedonya Cumhuriyeti birçok kültürel ve doğal hazineye sahip bir ülkedir. Dağlar, nehirler, göller, tarlalar, ormanlar bakımından zengindir...

Ohri Gölü, Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nin en büyük, en derin ve en önemli doğal gölüdür. Gölün büyük bir kısmı ülkemize, geri kalan kısmı ise Arnavutluk Cumhuriyeti'ne aittir. İçinde bitki ve hayvan türleri bulunur. Ohri Gölü'nde çeşitli balık türleri yaşamaktadır ve bunların arasında Ohri alabalığı da yaygın olarak bilinmektedir.

Prespa Gölü ülkemizin güneybatı kesiminde yer alır ve ikinci büyük gölüdür. Ohri Gölü'nden Galiçica Dağı ile ayrılır. Prespa Gölü üç ülke tarafından paylaşılmaktadır: Kuzey Makedonya Cumhuriyeti, Arnavutluk Cumhuriyeti ve Yunanistan Cumhuriyeti. En büyük kısmı ülkemize ait. Toa, berrak su, geniş ve kumlu plajlarla öne çıkıyor. En ünlü balık Prespa sazanıdır. Prespa Gölü sularının ortasında Yılan Adası olarak da bilinen Golem Grad adası bulunmaktadır.

Doyran Gölü ülkemizin en küçük gölü olup güneydoğu kesiminde yer almaktadır. Doyran Gölü, turizmin yanı sıra, kuşların - karabatakların yardımıyla geleneksel balık yakalama yöntemiyle (sazlık çitlerde, sözde mandıralarda) bilinir.

Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nde üç doğal göl bulunmaktadır:

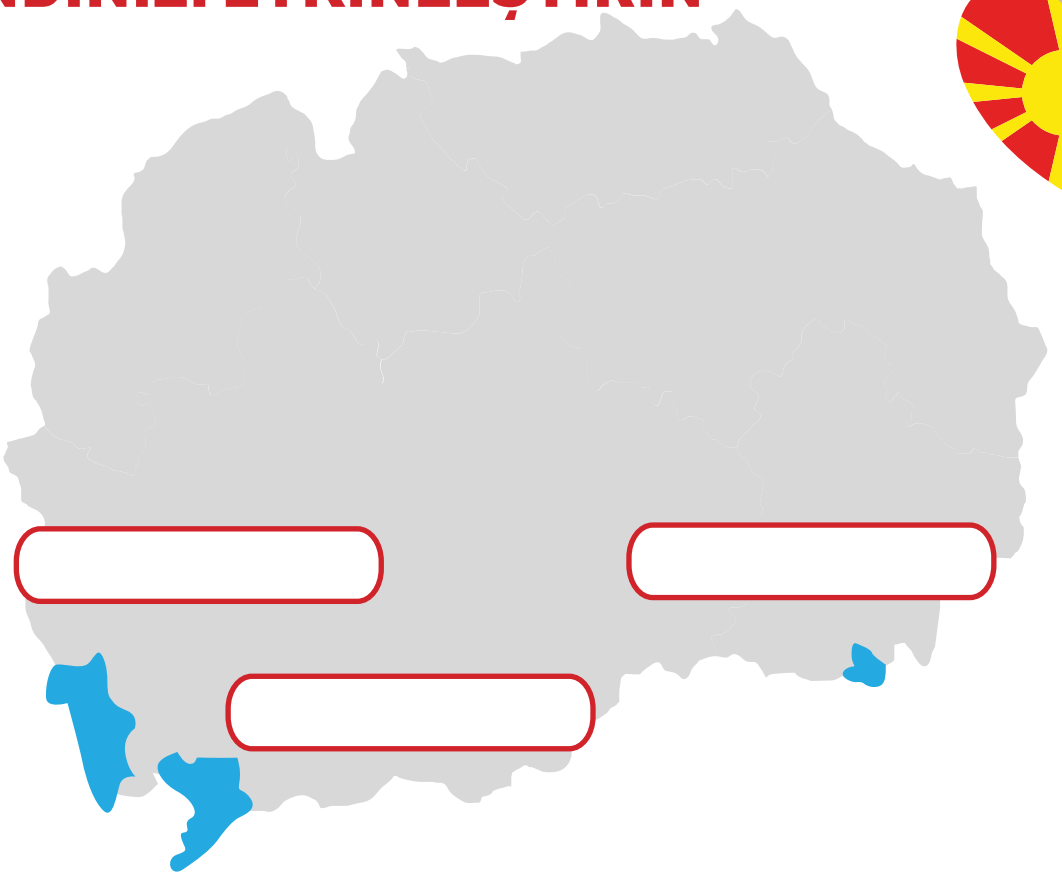
- **Ohri Gölü,**
- **Prespa Gölü ve**
- **Doyran Gölü.**

Vatanınızı ne kadar tanırsanız onu o kadar sevecek ve koruyacaksınız!

EK 8'E BAKIN

KENDİNİZİ ETKİNLEŞTİRİN

- Ülkemizdeki üç doğal gölün adlarını yazınız.
- Onları haritada bulun.
- Sessiz kartındaki boş alanlara isimlerini yazın.

ÜLKEMDEKİ DAĞLAR

Kuzey Makedonya Cumhuriyeti haritasına bakın.
- Hangi renkleri fark ediyorsunuz?
- Bu renkler ne anlama geliyor?
- En çok hangi renk var? Peki ne sonuca varabilirsiniz?

Korab Dağı ülkemizin batı kesiminde Arnavutluk Cumhuriyeti sınırında yer almaktadır. Golem Korab, Korab Dağı'nın en yüksek zirvesi ve aynı zamanda Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nin de en yüksek zirvesidir.

Şar Dağı memleketimizin kuzeybatı kesiminde yer almaktadır.
Titov Vrv adıyla bilinen piramit şeklindeki Şar Dağı'nın en yüksek ve en güzel zirvesi, Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nin ikinci en yüksek zirvesidir.

Baba Dağı memleketimizin güneybatı kesiminde yer almaktadır.
Pelister Baba Dağı'nın en yüksek zirvesidir.
Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'ndeki üçüncü en yüksek dağ zirvesidir.

Kuzey Makedonya Cumhuriyeti haritasında kahverengi en yaygın renktir. Dağlar onunla işaretlenmiştir. Ülkemizin çoğunlukla dağlık olduğunu anlatır.

- Yaşadığınız yerin yakınında hangi dağ var?

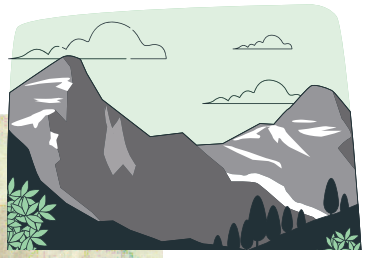
- Ziyaret ettiğiniz veya adını duyduğunuz birkaç dağın daha listesini yapın!

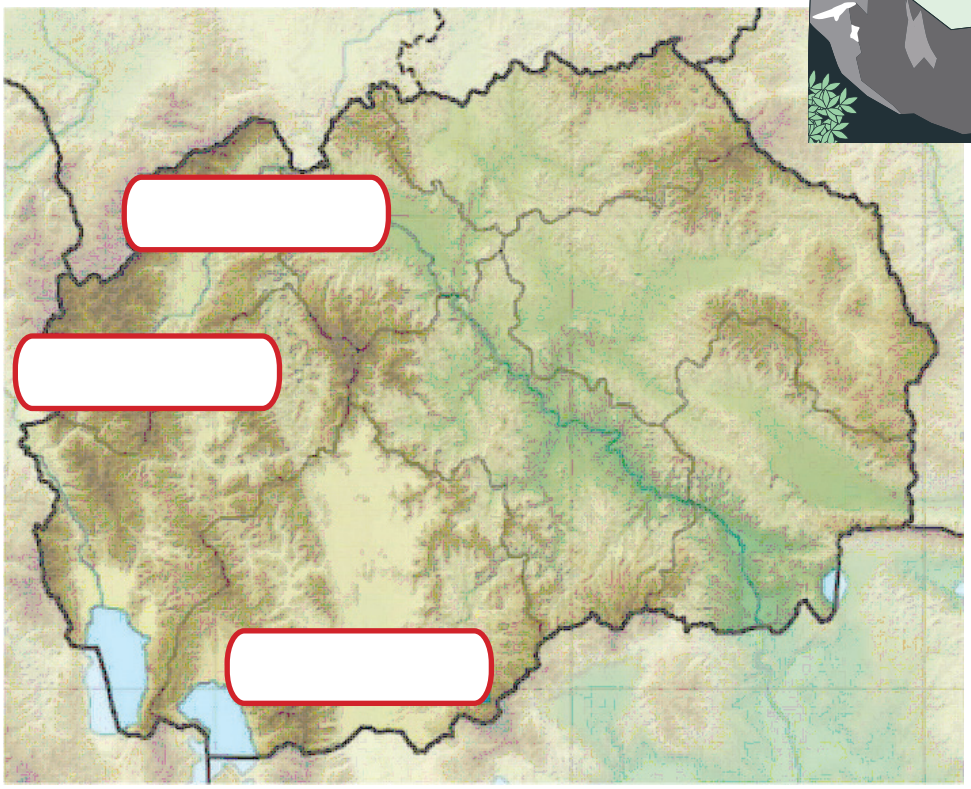

Kuzey Makedonya Cumhuriyeti esas olarak dağlık bir ülkedir.

EK 8'E BAKIN

KENDİNİZİ ETKİNLEŞTİRİN

- Ülkemizdeki en yüksek üç dağ ve dağ zirvesini listeleyiniz.
- Bunları haritada gösterin.
- Sessiz kartındaki boş alanlara isimlerini yazın.

VARDAR NEHRİ BOYUNDA

- Vardar adını duydun mu?
- Neyle tanınırsın?

VARDAR ülkemizin **en uzun nehridir**. **Vrutok** köyü yakınlarındaki **Gostivar** kasabası yakınlarında doğar ve **Ege Denizi'ne** akar.

Rotası boyunca Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nin çeşitli şehirlerinden geçmektedir.
Gostivar şehrinden geçiyor, ardından **Üsküp** şehrinden geçiyor.

Veles şehrinden geçerek Gevgeli yakınlarında ülkemizden **ayrılarak Ege Denizi'ne akıyor**.

Bilmece

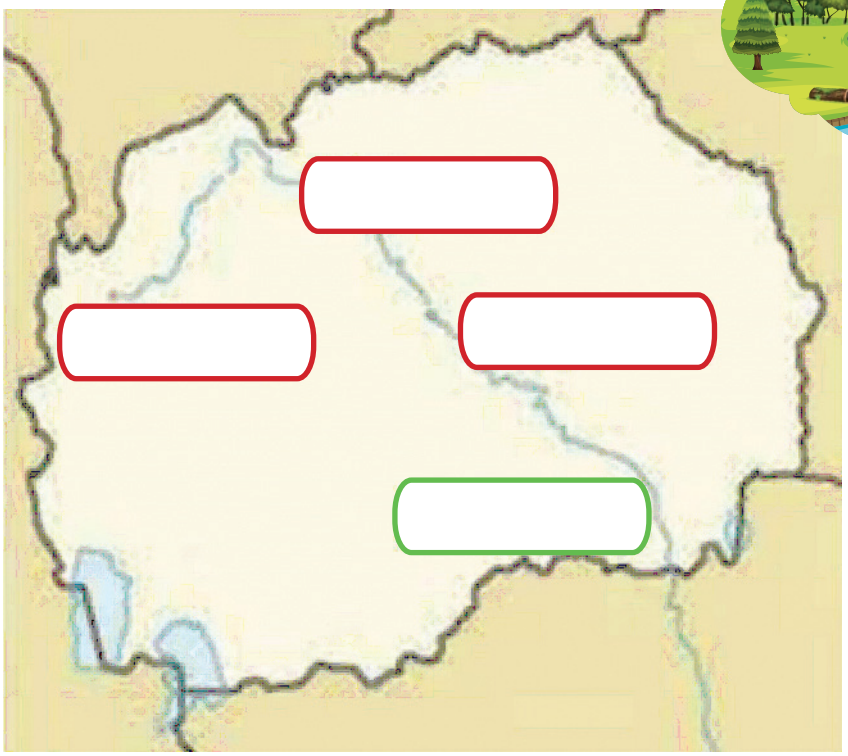
Ormanda filizlenir,
kendi yolunu açar,
denizle buluşur
buluşmaz boğulur.

I...K

KENDİNİZİ ETKİNLEŞTİRİN

- Vardar Nehri'nin kaynağına kadar olan seyrini ve içinden geçtiği şehirleri anlatınız Bunları bir harita üzerinde gösterin.
- Ülkemizin eksik haritasına Vardar Nehri'nin geçtiği şehirleri yazınız.
- Vardar Nehri ülkemizden hangi şehrin yakınlarından çıkıyor?

ÜLKEMİZDEKİ MİLLİ PARKLAR

- Herhangi bir milli parkı ziyaret ettiniz mi?
- Ziyaret ettiyseniz üzerinizde etki bırakan birkaç şeyi listeler misiniz?

Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nde dört milli park bulunmaktadır.

endemik – yalnızca belirli bir bölgede dağıtılan nadir bir bitki veya hayvan türünün özelliği.

Milli park bir ülkenin korunan doğal alanıdır.
Milli parklar doğal güzellikler ve doğa açısından önem taşıyan nadir (endemik) bitki ve hayvan türleri açısından zengindir.

Milli parklar ülkemiz için önemli bir tabiat varlığıdır. Çok sayıda turistin yanı sıra bilim adamları, sanatçılar, dağcılar ve diğer ziyaretçiler tarafından ziyaret edilmektedir. Dinlenmek ve eğlenmek, olağanüstü doğal güzellikler, manzara ve kültürel değerlerin yanı sıra nadir flora ve faunayı incelemek için buraya geliyorlar.

Pelister

Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nin güneybatı kesiminde Pelister Milli Parkı'nı ziyaret edebiliriz. Bu güzel park Baba Dağı'nın kuzey kesimine yayılmıştır. Pelister Milli Parkı'nda nadir hayvan ve bitki türleri bulunmaktadır. Bunların arasında **kayın** ve **vaşak** en ünlüleridir. Kayın **beş iğneli bir çamdır**. Bu milli parkta birçok şifalı orman bitkisi yetişmektedir.

Mavrova

Mavrovo Milli Parkı ülkemizin en büyük milli parkıdır. İçinde şu hayvanlar yaşar: **ayı**, **vaşak**, **güderi** vb. Mavrovo yapay gölü milli parkın bir parçasıdır. Parkın sınırları içerisinde çok sayıda ilginç nehir vadisi, boğaz, şelale, mağara vb. bulunabilir.

Galiçitsa

Galiçitsa Milli Parkı, aynı adı taşıyan dağın bazı kısımlarını ve Ohri Gölü ile Prespa Gölü'nün kıyı bölgelerini içerir. Ziyaretçiler için ülkenin en büyük iki gölünü (Ohri ve Prespa) aynı anda gözlemleme fırsatı özellikle ilgi çekicidir. Özel doğal güzelliği ve nadir bitki ve hayvan türlerinin yer aldığı olağanüstü zengin doğası nedeniyle milli park ilan edilmiştir.

Şar dağı

Şar Dağı Milli Parkı, Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nin kuzeybatı kesiminde yer almaktadır.
Ormanlar, meralar, göller, akarsular, yüksek dağlar, orman bitkileri vb. bakımından zengindir. Yıl boyunca çok sayıda güneşli gün ve kasım ayından mayıs ayına kadar bol kar yağışı ile karakterizedir. Parkta ayrıca 3 teleferik, birkaç küçük ve orta boy kayak teleferiği ve uzun kayak parkurlarının bulunduğu Popova Shapka kayak merkezi de bulunmaktadır. Bu dağ aynı zamanda Balkanlar'ın en eskisi olan "Sharplaninski Kupası" kayak etkinliğiyle de tanınmaktadır.

KUZEY MAKEDONYA CUMHURİYETİ'NİN TURİZM DESTİNASYONLARI

- Yurt dışından gelen misafirlerinize hangi turistik destinasyonları tavsiye edersiniz?

BEROVO GÖLÜ

Berovo Gölü, Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nin doğu kesiminde yer almaktadır. Berovo kasabası yakınlarında, Maleshev Dağları'nın altında yer almaktadır. Ratevska Reka vadisini kapatan barajla yapay Berovsko Gölü oluşturuldu. Yüksek rakım nedeniyle Berovo Gölü ve çevresi serin yazlar ve soğuk kışlarla karakterizedir.
Bu iklim, bu bölgeyi özellikle yılın yaz döneminde tatil için harika bir yer haline getiriyor. Berovsko ve Maleşevia'da, çam şurubu veya solunum organlarının hastalıklarında kullanılan bal gibi çeşitli hastalıklara yönelik doğal malzemelerden birçok geleneksel ilaç hazırlanmaktadır. Gölün kıyıları yemyeşil çam ve kayın ormanları, rengarenk çiçekler, yabani meyveler ve çeşitli çaylarla doludur.

OHRİ

Ohri şehri, ortasından Ohri Gölü'nün aktığı Galiçitsa dağının eteklerinde yer alır. Eşsiz Ohri mimarisi ve eski el sanatlarının bugün hala yaşatıldığı Ohri çarşısı, şehre ilk ziyaretinizde olduğu gibi sonraki her ziyaretinizde de nefesinizi kesen şeylerin sadece küçük bir kısmı.
Ohri'yi ziyaret ettiğinizde kaçırmamanız gerekenler: Ohri alabalığını deneyin, Ohri incileri satın alın, gölde tekneye binin, Sveti Naum, Sveti Yovan Kaneo, Plaoşnik, Trpejtsa köyünün güzelliklerini ziyaret edin ve deneyimleyin...
Uluslararası yüzme "Ohri Maratonu" yarışması geleneksel olarak Ohri Gölü' nde düzenlenmektedir.

Kuzey Makedonya Cumhuriyeti çok sayıda yerli ve yabancı turist için cazip bir destinasyondur.

KUZEY MAKEDONYA CUMHURİYETİ'NİN DOĞAL GÜZELLİKLERİ

- Ülkemiz hangi doğal güzellikleriyle tanınır?

Ülkemiz doğal güzellikleri ve nadidelikleri ile tanınmakta ve ünlüdür ve bu nedenle dünyanın hemen her yerinden gelen turistler tarafından ziyaret edilmektedir. Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nin birçok yerinde doğa cömertliğinden esirgememiş, eşsiz ve eşsiz manzaralar çizmiş, görkemli dağlar yükseltmiş, derin ve temiz nehirler ve göller oluşturmuş, sayısız şelaleye, mağaraya, pınarlara, tarlalara, vadilere hayat vermiştir. boğazlar...

SMOLARE ŞELALESİ

Smolare şelalesi memleketimizin tek kalıcı ve en yüksek şelalesidir. Smolare şelalesi, Belasica Dağı'nın kuzey yamaçlarındaki asırlık kayın ağaçlarının arasına gizlenmiştir. Oraya, Smolare köyünden başlayıp şelaleye kadar uzanan, ahşap basamaklı ve ahşap çitli, düzgün inşa edilmiş bir patikayla ulaşacaksınız. Smolar şelalesi yaz aylarında gezi için harika bir yerdir. Hafta sonu yürüyüşü için nereye gideceğinizi düşünüyorsanız, bu gerçek bir seçimdir, çünkü çoğunlukla etrafınızdaki muhteşem doğal güzelliği deneyimlemek için harika bir fırsattır.

GALİÇNİK

Galiçnik, Bistra dağının eteklerinde yer almaktadır. Galiçnik köyü konumu, taş evlerden oluşan özgün mimarisi, doğal güzelliği, yemyeşil meraları ve muhteşem manzaraları nedeniyle gerçek bir turistik cazibe merkezidir. Burayı ziyaret ettiğinizde, Galiçnik'te atlı bir tura çıkmanın, geleneksel Galiçnik peynirini ve peynirini denemenin, kültürel mirasımızın bir parçası olan geleneksel bir Galiçnik düğününe katılmanın keyfini kendinize bırakın.

PROJE ÇALIŞMASI

KUZEY MAKEDONYA CUMHURİYETİ GÜZELLİKLERİ

- Gruplara bölünün.

- Her grubun keşfetmek için bir turistik yer seçmesine izin verin.

- Ülkemizin güzelliklerini kısa bir metin, illüstrasyon veya fotoğrafla tanıtın.

Ülkemizin güzelliklerini içeren bir **POSTER** yapın.

En çekici turistik destinasyonları sunacağınız bir **FLAYER** oluşturun.

- Aktivitelerinizi sunun ve yarattıklarınızı sınıf arkadaşlarınızın ve velilerinizin önünde sergileyin.

EK 9 VE 10'A BAKIN

İLKÖĞRETİMDE ÖĞRETİM DİLLERİ

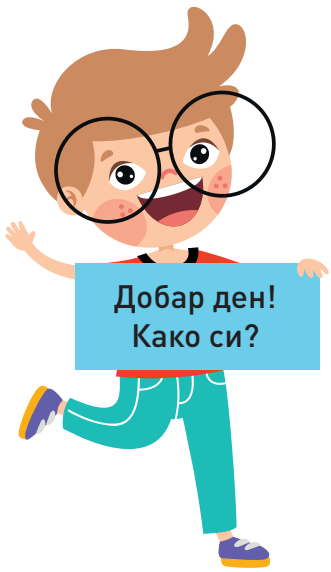
- Çevrenizde sizinkinden farklı bir dil konuşan herhangi bir arkadaşınız var mı?

ÜLKEMDE EĞİTİM FARKLI DİLLERDE VAR:

1. MAKEDON DİLİ
2. ARNAVUT DİLİ
3. TÜRK DİLİ
4. SIRP DİLİ
5. BOŞNAK DİLİ

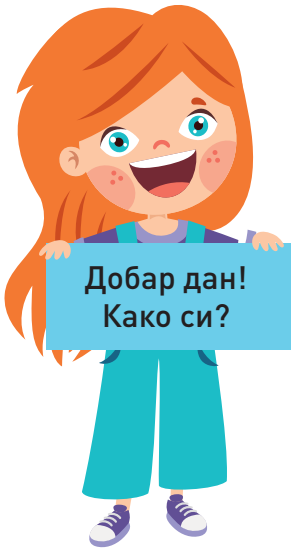
Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nde ilköğretim farklı dillerde öğretilmektedir: Makedonca, Arnavutça, Türkçe, Sırpça ve Boşnakça. Çeşitliliğe, kültürel gelenek ve göreneklere saygı duyar.

- Kendinizi ülkemizdeki öğretim dillerinden biriyle tanıtın.

Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nde yaşıyoruz.

ÜLKEME NASIL KATKIDA BULUNABİLİRİM

- Ülkemin kalkınmasına nasıl katkıda bulunabilirim?
- Bunu nasıl başaracağım?

Ödev:

1. Kışın yapraksız, yaprak döken bir ağacın dalları olan bir gövde çizeceğiniz bir hummer posteri yapın. Yeşil kağıttan yapraklar (resimde gösterildiği gibi) yapın.

Bir grup halinde düşünün ve her bir kağıda, gereksinimlere göre toplumdaki yaşamı iyileştirmek için neler yapabileceğinizi yazın:

A) Eğitim almak: Eğitim yoluyla meslek edinmek.

B) Doğanın korunması: Doğanın korunması ve kaynakların tasarrufu.

C) Farklı olanlara, başka dil konuşanlara, farklı görüşe sahip olanlara veya başkalarının yapabileceği bir şeyi yapamayanlara saygı.

D) Yardıma ihtiyacı olanlara yardım etmek.

2. Fikirlerin sunulması ve yaprakların ağaca asılması.

3. Sınıfın ortak çabasıyla oluşturulan güzel renkli ağacın ve okulun diğer öğrencilerine mesajların yer aldığı posterin okul salonunda sergilenmesi.

EĞİTİM ALMAK ÜLKENİN KALKINMASINA KATKIDA BULUNUR

- Eğitimin ülkenin kalkınmasına nasıl katkı sağladığını düşünün

Üç sınıf arkadaşının dilekleri hikayeye dönüştürüldü...

★ Ünlü ve başarılı bir doktor olacağım ve çalışmalarımla ülkemin tanıtımını yapacağım.

★ Ünlü bir bilim adamı olacağım. Keşiflerim dünyadaki tüm insanlara yardımcı olacak.

★ Ünlü bir bilim adamı olacağım. Keşiflerim dünyadaki tüm insanlara yardımcı olacak.

- Öğrenciler kendi "hikayelerini" gerçeğe dönüştürmek için ne yapmalı?

1. Hikayeniz nedir?

.....

.....

2. "Hikâye"den gelen dileğinizi gerçekleştirmek ve ülkenin kalkınmasına katkıda bulunmak için ne yapmalısınız?

.....

.....

DOĞANIN KORUYUCULARI

Öğrenciler **"Dedektif"** olacak ve okul bahçesinde dolaşma görevi üstlenecekler. **"Yeşil gözlükler"** sayesinde her türlü atığı bulacaklar.

Dedektifler dört gruba ayrılmıştır:
"Limenesa" grubunun görevi tüm kutuları toplamaktır.
"Plastesa" grubunun görevi plastik atıkların toplanmasıdır.
"Hartiesa" grubunun görevi tüm belgeleri toplamaktır.
"Kaynak Koruyucuları" grubu, okuldaki tüm su musluklarını ve aydınlatma armatürlerini kontrol etmekle görevlendirildi.

Gruplara ayrıldıktan sonra her grup etkinliğine başladı.

Etkinliği kabul etmeyen iki öğrenci bankta oturup telefonlarına baktı. Milena ve Mario bunu fark ettiler ve herkesin iyiliği için onlara eyleme katılmalarını tavsiye etmeye başladılar.
Milena, "Hepimiz çevreci olmalıyız, doğanın koruyucusu olmalıyız" dedi.
İki öğrenci de utanarak eyleme katıldı.
Başarılı bir şekilde tamamlanan eylemin ardından herkes memnun ve mutlu oldu çünkü herkes temiz ve sağlıklı bir çevreye katkıda bulundu.

ekoloji – sağlıklı ve temiz bir çevrenin bilimi.

YEŞİL GÖZLÜKLÜ DEDEKTİFLERDEN RAPOR

"Limenesa grubu" _____ kutu topladı.

"Plastesa" grubu" _____ plastik atık topladı.

"Hartiesa" grubu" _____ kağıt topladı.

"Kaynak Koruyucuları" grubu _____ çevrilmemiş musluk ve

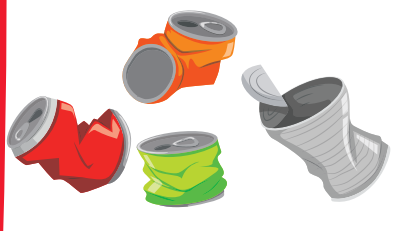
_____ ampul buldu.

- Dedektiflerin raporundaki verilere göre çevrelerini en çok kirleten kim?

- Bundan sonra ne yapmalılar?
- Mesaj yazın ve bunları okula gönderin.

- Atıkları doğru yere (bağlantılı olarak) yerleştirin.

FARKLILIKLARA SAYGI DUYUYORUM VE YARDIMA İHTİYACI OLANLARA YARDIM EDİYORUM

Yovana'nın Sanat Eğitimi dersinde resim yapmak için suya ihtiyacı var.
- Ona nasıl yardım edersin?

Cevap:

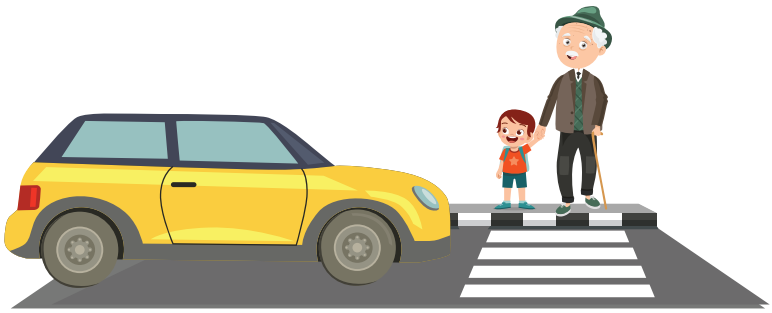
.....

.....

.....

Okuldan dönen Ilir, elinde baston tutan ve yavaş hareket eden yaşlı bir adamı fark etti. Caddenin karşısına geçmek istedi ama arabalar durmuyordu.
Ilir, büyükbabanın yardıma ihtiyacı olduğunu gördü.
- Onun yerinde olsaydın ne yapardın?

Cevap:

.....

.....

.....

Bazen bizden farklı olduğu için biriyle arkadaş olmaktan kaçınırız. Birbirimizi daha iyi tanıdıkça farklılıkları daha iyi kabul ediyoruz. Birbirimize ne kadar benzer ya da farklı olursak olalım herkesle eşit ilişki içinde olmalıyız. Başkalarının çeşitliliğine saygı göstererek kendimize de saygı duyarız çünkü biz başkaları için de farklıyız.

Çocukların yardım edebileceği farklı yollar vardır.
Bunu yaparken yardım alan kişi, birisinin kendisiyle ilgilendiğini ve yalnız bırakılmadığını hisseder.

HADİ SEYAHAT EDELİM

- Bir yerden başka bir yere hangi yollarla seyahat edebilirsiniz?

KİMLİK BELGESİ

SINIR
SINIR GEÇİŞİ
GÜMRÜK MEMURU
POLİS MEMURU

DESTİNASYON SEÇİMİ

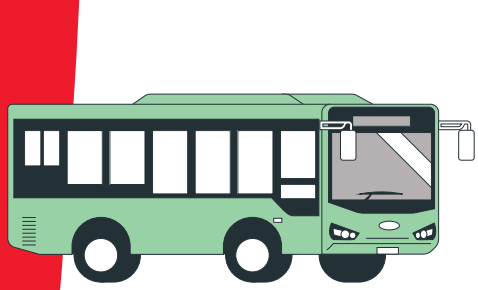
Ülkemizden dünyanın diğer ülkelerine aşağıdaki yollarla seyahat edebilirsiniz:
a) kara yoluyla - otobüsle, trenle, arabayla;
b) hava yoluyla – uçakla.
Sınırı geçtiğimizde pasaport ve gümrük kontrolünden geçmek zorundayız.
Sınır polisi ve gümrük memuru bu işin sorumlusudur.

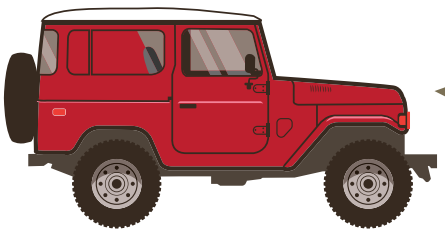

PISA **BARSELONA** **LONDRA**

Pasaport, yurtdışına seyahat eden bir kişinin kimliğini belirlemeye yarayan bir belgedir. Pasaport olmadan sınır kapısından geçemezsiniz.

SEYAHAT ARACI SEÇİMİ

İNTERNET ÜZERİNDEN BAĞLANMA

- İnternet ne işe yarar?
- Her biriniz kendi evinizdeyseniz nasıl sosyalleşebilir, konuşabilir, ders çalışabilir, oyun oynayabilirsiniz?

Medya ortamımızın hızla değiştiği bir zamanda yaşıyoruz. Dijital çağda yaşanan teknolojik gelişmeler insanların hayatını kolaylaştırıyor ve onlara zaman kazandırıyor. **İnternet bilgilendirme**, **haberleşme**, **öğrenme ve eğlence** için birçok fırsat sunmaktadır. Ancak internet aracılığıyla gerçek dışı, zararlı ve kullanıcılar için tehlikeli olabilecek pek çok bilgi ve içerik aktarılmaktadır. İnternet kullanımını mümkün kılan cihazlar şunlardır: **telefon**, **tablet** ve **bilgisayar**.

Toplum hakkındaki bir sonraki dersimizde Galiçitsa Milli Parkı'na sanal bir ziyaret yapacağız. İnternetin yardımıyla Milli Park'ı ziyaret edeceğiz ve fiziksel olarak orada bulunmadan doğal güzelliklerini göreceğiz. Bunun için akıllı tahtaya, internete ve bilgisayara ihtiyacımız var.

https://youtu.be/MXGfiwEdJxk

- İnternet ne gibi fırsatlar sunuyor?
- Boş kareleri önerilen harflerle doldurun ve cevabı bulacaksınız.

H	A			R	L			M	E			
B	İ			İ	L	E		D			M	E
		Ö			E		M	E				
		E	Ğ		E	N		E				

E B S E
G L İ N E
R Ğ
C L

- Diğer ülkelerden insanlarla çevrimiçi bağlantı kurmak için hangi cihazları kullanıyorsunuz?

.....

.....

.....

- Ülkemizin sınırını geçmek için neye ihtiyacınız var?

.....

.....

- Diğer ülkelere seyahat edebileceğiniz yolları listeleyin.

.....

.....

OYNUYORUM VE ÖĞRENİYORUM

BULMACA

YATAY

4. En büyük gölümüz
7. Ohri ve Prespa Gölleri Arasındaki Milli Park
9. Beş iğneli ağaç

DİKEY OLARAK

1. Vardar nehrinin kaynağının adı
2. Temiz ve sağlıklı bir çevre için bilim adamları
3. Ülkeyi terk ettiğiniz yer
5. En uzun nehrimiz
6. Sınır geçişine ilişkin kimlik belgesi
8. Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'ndeki Dağ

BİLGİNİZİ KONTROL EDİN

1. Ülkemizdeki üç doğal gölü listeleyiniz.

.....

2. En büyük göl hangisidir?

.....

3. Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nin en yüksek dağları hangileridir?

.....

4. En yüksek zirve hangi dağdadır?

a) Baba dağı b) Şar Dağı c) Korab dağı

5. Ülkemizdeki milli parkları listeleyiniz.

.....

6. Vardar nehri nereye akıyor?

7. Vardar nehri hangi şehirlerden geçer:

.....

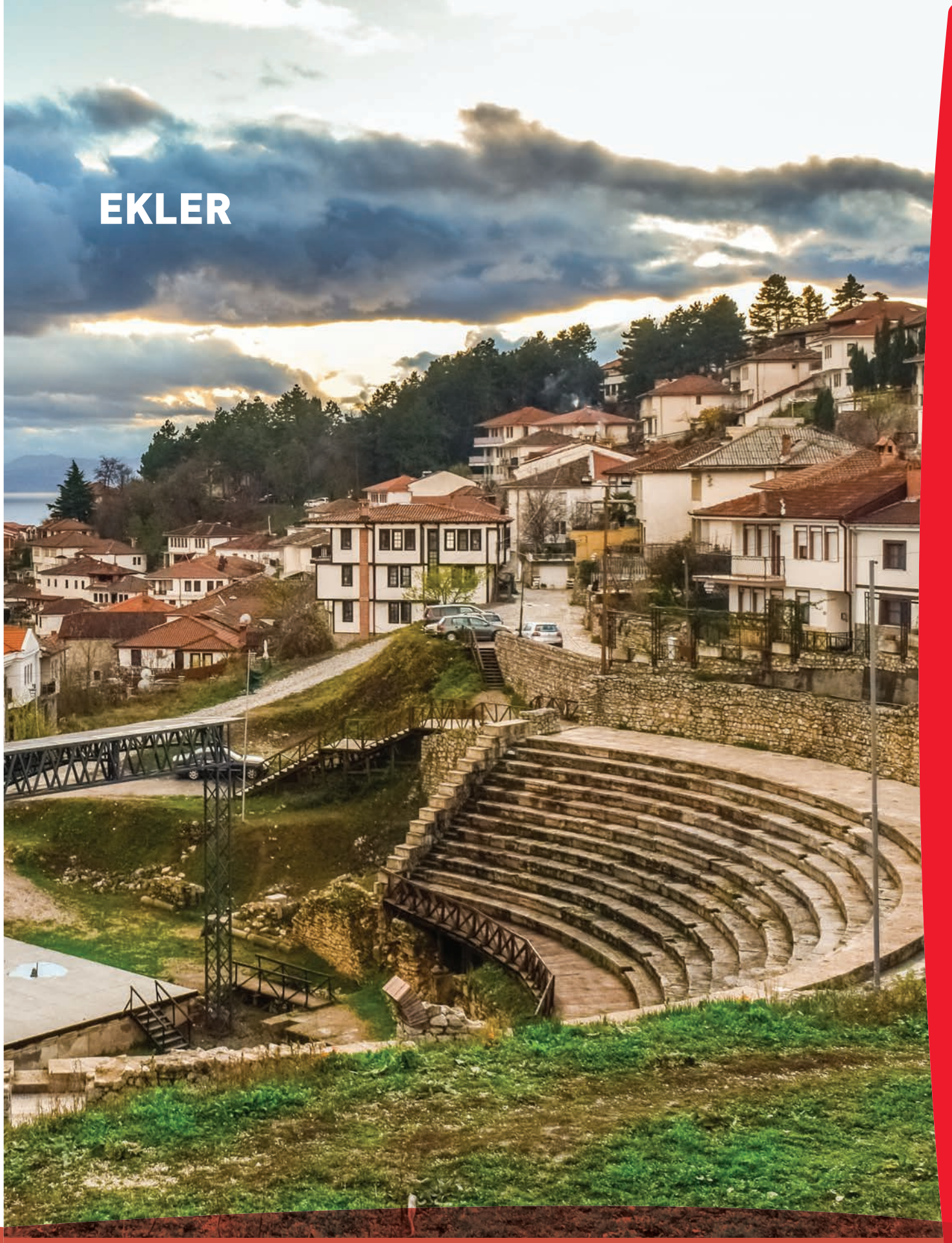
8. Cümleyi tamamlayın.
Ülkemde farklı dillerde eğitim var: Makedonca, Arnavutça,

....., ...

ve .....

9. Sınırı geçebileceğiniz belgenin adı nedir?

EKLER

Ek 1 Bırakılan ifadelerle bulmacalar!

Mesajı ortaya çıkarmak için boş kareleri verilen harflerle doldurmanız gerekir.

			T	İ	M		D			Y	A				A					N		B		
												I	D	I	R									

EĞ İ Ü N Y A Ç I L A

İR K A P

H						C	U			N											

E R Ç O Ğ U Ğ İ T

H A K R D I

Ek 2 Bırakılan ifadelerle bulmacalar!

Soruları cevaplayıp boş kareleri doldurarak anahtar terimleri keşfedeceksiniz:

			1.			İ			M				
	2.	Ö			E				N	L	E	R	
		3.	Ö			E	N						
4.	D			S		K	İ				L	A		I
		5.	D			L		T					

1. Her çocuğun _____ hakkı vardır.
2. Okuldaki öğrencilere kim eğitim veriyor?
3. Ben III. sınıfta_____'yim.
4. Öğrendiğimiz kitapların adı...
5. Eğitim sistemini düzenlemekten kim sorumludur?

Ek 3

Gizli kelimeleri bulun. Her yöne hareket edebilirsiniz.

l	f	d	b	z	a	g	k	ğ	l	ü	v	m	ç	p
b	d	d	y	h	o	r	t	a	e	o	h	t	l	p
l	i	s	e	ö	ğ	r	e	n	c	i	s	i	o	v
k	p	d	t	r	ğ	h	u	k	u	k	ş	l	g	e
n	l	y	e	f	s	r	i	n	a	s	e	l	t	z
g	o	v	n	v	ı	k	e	m	l	m	i	l	e	ö
ç	m	o	e	a	l	p	i	t	e	u	ü	u	f	m
y	a	ş	k	ğ	k	e	ç	t	m	k	o	ç	ı	z
i	l	i	l	u	s	m	t	e	a	e	k	ş	y	p
ı	e	z	e	p	l	k	s	f	ğ	p	n	ı	ğ	ı
ı	o	ı	r	i	l	l	ş	i	l	ö	l	l	r	e
g	u	i	e	n	e	h	t	ü	b	m	d	a	e	k
j	y	f	ö	k	m	i	i	m	i	o	ş	u	r	r
j	h	k	o	f	m	z	e	f	e	a	s	c	n	ı
b	h	o	a	j	m	r	f	ı	b	i	l	g	i	z

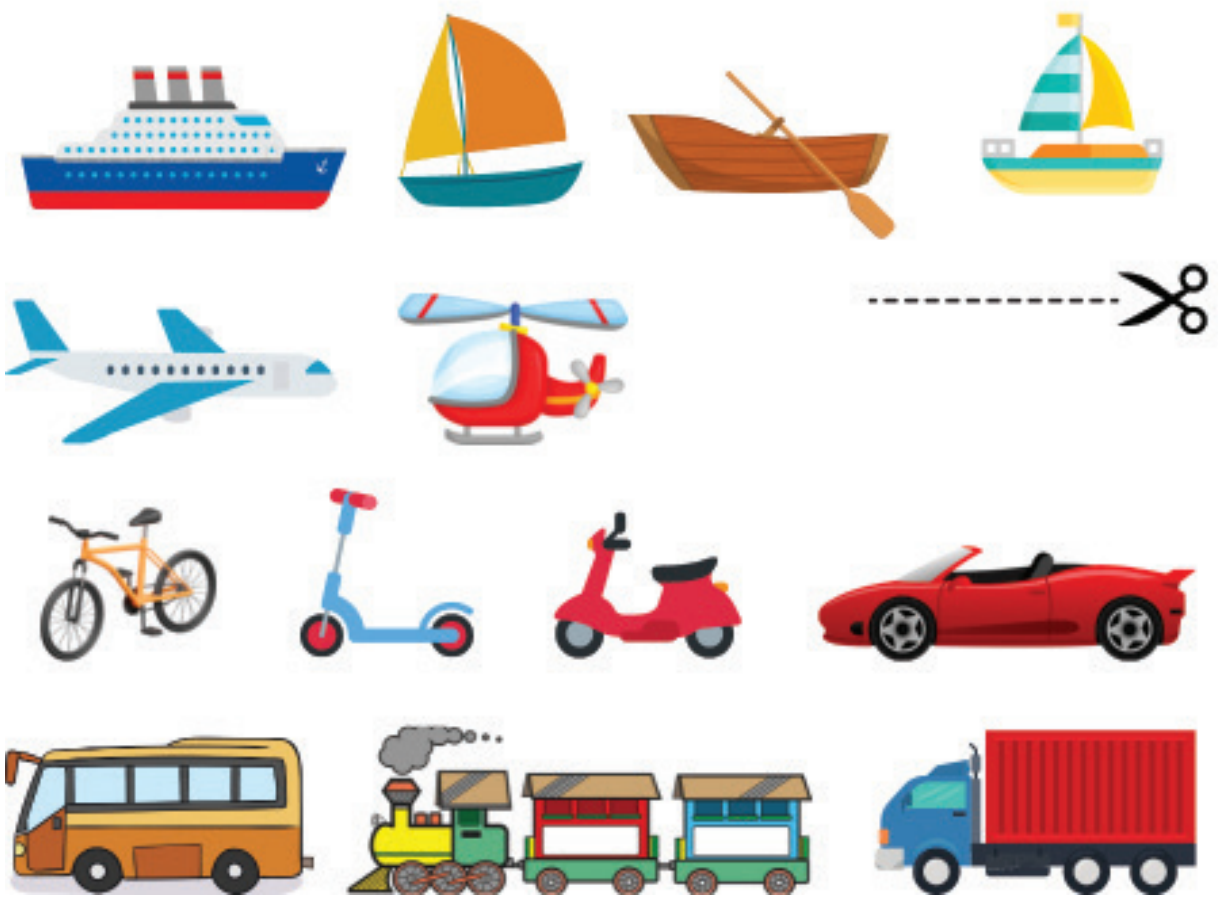
eğitim
diploma
liseöğrencisi
başarı
orta
okul
yetenekler
zorunlu
derskitapları
hukuk
öğrenci
meslek
temel
fakülte
işlem
bilgi
öğretmenler
devlet

Kodu tarayın ve etkileşimli olarak çözün.

Ek 4

Ulaşım araçlarının resimlerini kesin, gruplandırın ve trafiğin türüne göre not defterine yapıştırın.

Ek 5

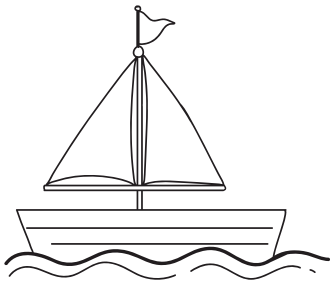
ÇALIŞMA KAĞIDI

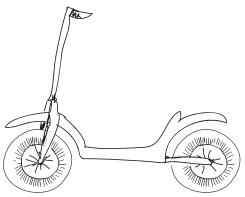
TRAFİK TÜRLERİ

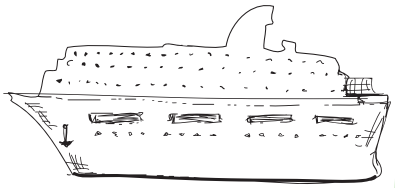
Resimleri renklendirin.

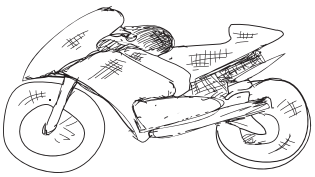
Ulaşım araçları nereye gidiyor?

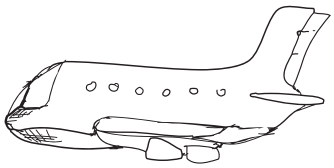
Her resmin altına **su**, **hava** veya **kara** yazın.

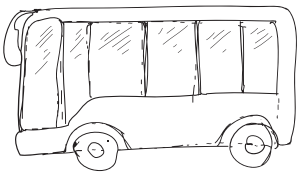

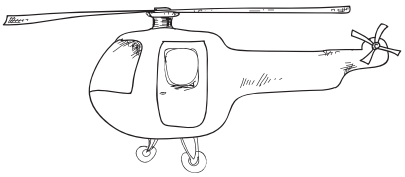

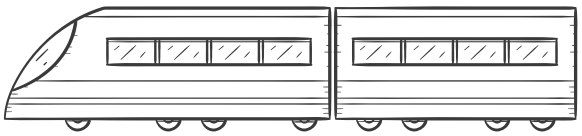

Ek 6

Kesip birleştirin veya kodu tarayın ve etkileşimli olarak çözün.

Bulmacada gizli olan ne?

Ek 7

BULMACA

YATAY

2. Otobüs _____ taşır...
3. Trafikte araç tipi...
5. Kavşaklarda ışıklı sinyallerin adı_____
6. Mallar _____ taşınır
8. Trafik polisi bizimle _____ ile ilgilenir...

DİKEY OLARAK

1. Trafik katılımcıları _____da olur...
4. Uçak _____ tarafından kontrol ediliyor:
7. Yolcu taşıyan araç tipi...
8. Hava aracının türü...
11. Su taşımacılığına yönelik araç...
9. Trafik _____ne saygı duymalıyız

EK 8

Ek 9

MEYDAN OKUMA!
KELİMELERİ İLK KİM BULACAK.

A	D	J	Ğ	R	E	L	L	Ö	G	M
S	G	A	L	İ	Ç	İ	T	S	A	I
I	R	A	Ğ	U	J	R	U	V	L	Ş
Ç	E	E	E	L	H	H	R	A	İ	B
U	L	İ	T	U	A	O	İ	R	Ç	I
C	R	Ü	A	S	V	R	S	D	N	H
K	İ	E	P	A	İ	H	T	A	İ	I
O	H	K	S	L	K	L	L	R	K	Ü
R	E	L	E	L	A	L	E	Ş	D	M
A	N	A	R	Y	O	D	E	P	N	X
B	C	D	P	Ü	K	S	Ü	C	I	L

Kodu tarayın ve etkileşimli olarak çözün.

PELİSTER
GALİÇİTSA
VARDAR
DAĞLAR
GÖLLER
TURİSTLER
ÜSKÜP
PRESPA
MAVROVA
KORAB
GALİÇNİK
NEHİRLER
ULUSAL
ŞELALELER
OHRİ
DOYRAN

Ek 10

BENİM GÜZEL ÜLKEM

Adela üçüncü sınıfta okuyan ve Amerika'da yaşayan bir kızdır. Bu günlerde çok heyecanlıydı çünkü ailesi ona memleketlerine, büyülü ve harika bir ülkeye seyahat edeceklerini söylemişti.

Evet, büyülü ve harika. Adela büyükbabasından o ülke hakkında pek çok hikaye duymuştu. Orada hayal edin, dünyanın en güzel güneşi parlıyor, dedesi ona böyle anlatırdı, gökyüzü de dünyanın en mavisi. Elmalar en tatlısıdır ve üzümler en lezzetlisidir.

Dünyanın en güzel isimlerine sahip çocuklar orada yaşardı. Nikola ile Bilyana, Elena ile Tea, Beni ile Lisa orada yaşıyor... Orada isimleri Ela ile Lana, Safet ile Servet olan çocuklar var... O ülkenin sokaklarında çocuklar "Dobar den" derlerdi ve "Mirdita" birbirlerine. ", "Günaydın" ve "Şukar Dive" ve "Dobar dan". Gerçekten dünyanın en harika ülkesiydi.

Adela ve ailesi sınır kontrolünü geçerek Üsküp'teki havaalanına indi. Akrabaları onları görmek ve her yere gezdirmek için sabırsızlıkla bekliyordu.

Ülkemizin en uzun nehrinin kaynağı olan Vrutok'tan, yüksek Şar Dağı'nın görülebildiği yerden yürüyüşe başladılar.

O nehrin adını biliyor musun?

Ayrıca doğal göller, milli parklar ve diğer doğal güzellikleri de gezdiler.

Hangi milli parkları ziyaret ettiler?

Doğal göllere ne ad verilir?

Adela, buradaki insanların da farklı diller konuştuğunu, zengin ve çeşitli bir kültüre sahip olduklarını fark etti.

Anne ve babasının memleketinin güzelliğinden çok memnundu ve büyükbabasının sözlerinin doğruluğuna kendini inandırdı.

Bu büyülü ve harika ülkenin adı nedir?

